

Česká zemědělská univerzita v Praze

Fakulta agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů

Katedra botaniky a fyziologie rostlin



**Fakulta agrobiologie,
potravinových a přírodních zdrojů**

Agroturistika na Křivoklátsku

Diplomová práce

Autor práce: Bc. Nikola Švarcová

Program nebo obor studia: Zemědělství a rozvoj venkova

Vedoucí práce: RNDr. Milan Skalický, Ph.D.

© 2023 ČZU v Praze

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Agroturistika na Křivoklátsku" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 14. 4. 2023

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala RNDr. Milanu Skalickému, Ph.D., za odborné vedení, připomínky a cenné rady, které mi věnoval při zpracovávání této diplomové práce.

Agroturistika na Křivoklátsku

Souhrn

Agroturistika se v poslední době dostává stále více do povědomí občanů napříč společnostmi. Navštěvování farem a statků s následnou možností ubytování a možnosti vyzkoušení si tradičních řemesel, či se fyzicky zapojit do některé činnosti na farmě, představuje v dnešní době velký fenomén. V této práci byly navrženy celkem dvě hypotézy. Tyto dvě hypotézy byly následně ověřeny v rámci spousty vědeckých článků a literatury. Dotazníkovým šetřením v terénu, na vybraných místech samotné oblasti CHKO Křivoklátsko, bylo dotázáno celkem sto respondentů. Mimo jiné proběhla analýza farem a statků na Křivoklátsku formou osobních rozhovorů s majiteli a provozovateli farem. Výsledky se jeví jako pozitivní, 100 % všech dotazovaných majitelů a provozovatelů farem na Křivoklátsku se domnívá, že je oblast CHKO Křivoklátsko v rámci agroturistiky velice atraktivní oblastí.

Pomocí těchto metod se podařilo potvrdit obě dvě stanovené hypotézy. První hypotéza pojednávající o skutečnosti, že je agroturistika v CHKO Křivoklátsko stále oblíbenější oproti jiným chráněným krajinným oblastem v České republice, se ověřila jako pravdivá. Z výsledků je patrné, že návštěvníci Křivoklátska skutečně jeví větší zájem o tuto oblast v rámci pobytu na farmách či jen v rámci navštěvování a získávání zážitků. Necelých 70 % respondentů má zkušenost s agroturistikou v této oblasti a podle 60 % respondentů je zde agroturistika stále oblíbenější oproti jiným CHKO v České republice, protože se domnívají, že se jedná o velice atraktivní oblast s velmi bohatou nabídkou vyžití. Druhá hypotéza představovala aspekt ubytování návštěvníků CHKO Křivoklátsko na farmách v porovnání se standardně dostupným ubytováním, kdy přes 60 % respondentů, kteří byli návštěvníky Křivoklátska, upřednostňují ubytování na farmách či statcích v porovnání s druhou alternativou. Lze vyvozovat, že provozovatelé farem a statků na Křivoklátsku činí jejich práce šťastnými, i přes náročnost tohoto způsobu podnikání.

Klíčová slova: Chráněná krajinná oblast, Křivoklátsko, Agroturistika

Agritourism in the Krivoklat region

Summary

Recently, agritourism has become increasingly popular across society. Visiting farms and farmhouses, followed by accommodation and the opportunity to try out traditional crafts or to get physically involved in an activity on the farm, is a big phenomenon nowadays. In this paper, two hypotheses have been proposed. These two hypotheses were subsequently verified within a lot of scientific articles and literature. A total of one hundred respondents were interviewed through a questionnaire survey in the field, at selected locations in the Křivoklát area itself. Among other things, an analysis of farms and farmsteads in the Křivoklát region was carried out in the form of personal interviews with farm owners and operators. The results appear to be positive, with 100 % of all interviewed owners and operators of farms in the Křivoklát region believing that the Křivoklát Protected Landscape Area is a very attractive area for agrotourism.

With the help of these methods it was possible to confirm both hypotheses. The first hypothesis, that agro-tourism in the Křivoklát SPA is becoming more and more popular compared to other protected landscape areas in the Czech Republic, was verified as true. The results show that visitors to Křivoklátsko are indeed more interested in the area, either as part of their stay on farms or just visiting and enjoying the experience. Less than 70 % of the respondents have experience with agro-tourism in this area and according to 60 % of the respondents, agro-tourism is becoming more popular here compared to other protected areas in the Czech Republic, as they believe that this is a very attractive area with a very rich offer of activities. The second hypothesis represented the aspect of accommodation of visitors to the Křivoklátsko MPA on farms compared to standard accommodation, where over 60 % of respondents who were visitors to Křivoklátsko MPA preferred accommodation on farms or farmhouses compared to the second alternative. It can be concluded that the operators of farms and estates in the Křivoklát region make their work happy, despite the difficulty of this way of doing business.

Keywords: Landscape, Křivoklát region, Agritourism

Obsah

1	Úvod	7
2	Vědecká hypotéza a cíle práce	8
3	Literární rešerše	9
3.1	CHKO Křivoklátsko	9
3.1.1	Přednosti Křivoklátska	11
3.1.2	Charakteristika zájmových oblastí Křivoklátska	13
3.2	Charakteristika venkovské turistiky a agroturistiky	16
3.2.1	Organizace podporující rozvoj venkovské turistiky a agroturistiky	18
3.3	Význam agroturistiky	19
3.3.1	Historie agroturistiky v České republice	19
3.3.2	Faktory ovlivňující zájem o agroturistiku	20
3.3.3	Aktivita na Křivoklátsku zvyšující rozvoj agroturistiky	23
3.3.4	Agroturistika v zahraničí	26
4	Metodika	27
4.1	Kvantitativní výzkum	27
4.1.1	První část dotazníku v rámci hypotézy č. 1	27
4.1.2	Druhá část dotazníku v rámci hypotézy č. 2	27
4.1.3	Analýza farem v oblasti CHKO Křivoklátsko a jeho těsném okolí	28
4.1.4	SWOT analýza	29
5	Výsledky	30
5.1	Kvantitativní výzkum	30
5.1.1	První část dotazníku v rámci hypotézy č. 1	31
5.1.2	Druhá část dotazníku v rámci hypotézy č. 2	35
5.1.3	Monitoring návštěvnosti	39
5.1.4	Analýza farem v oblasti CHKO Křivoklátsko a jeho těsném okolí	40
5.1.5	Dotace čerpané v rámci agroturistiky na území Křivoklátska	44
5.1.6	SWOT analýza	45
6	Diskuze	48
6.1	Návštěva farem a ubytování na farmách	48
6.2	Místní potraviny	50
6.3	Agroturistika v České republice	50
6.4	Monitoring návštěvnosti	51
7	Závěr	53
8	Literatura	54
9	Samostatné přílohy	I

1 Úvod

V dnešní uspěchané a přetechnizované době je agroturistika velice oblíbeným fenoménem. Typické venkovské podmínky lákají čím dál více lidí a nabízí tak možnost navázat bližší kontakt s venkovskou krajinou a prohloubit pocit vlastenectví.

V rámci agroturistiky má člověk možnost nahlédnout do každodenní rutiny a neodmyslitelné dřiny, kterou musí zemědělci vyvinout. Touto cestou si člověk lépe uvědomí nutnost a potřebu lidské práce, píše a odhodlání k tomu, abychom mohli čerpat z lokálních surovin od českých farmářů.

Povětšinou se jedná o agroturistická místa s hlubokou historií a tradicí, v přívětivém prostředí s příjemnou atmosférou, kde se člověk cítí dobře, cítí se vítán, dobře se pobaví a ochutná jídla připravovaná z místních surovin, obohatí se o spoustu nových, zákonitě nezapomenutelných zážitků, něco nového se naučí a rozšíří si obzory. K tomu, aby si člověk návštěvu agrofarmy užil, nemusí být malým dítětem, program si užije bez rozdílu věku. Důležitým prvkem je seznámit a následně umožnit navázat vztah s venkovskou krajinou především tu nejmladší generaci již od raného věku.

Pro zpracování analytického šetření jsem si vybrala agroturistiku na území CHKO Křivoklátsko, které se pyšní hned několika zajímavými a často velice známými agroturistickými místy.

Cílem mé práce je pomocí analytického šetření vyhodnotit aktuální pohled a stav agroturistiky v oblasti CHKO Křivoklátsko. Dalšími cíli diplomové práce jsou pomocí dotazníkového šetření zhodnotit preference návštěvníků a zároveň také provozovatelů ve vybraných agroturistických místech v oblasti CHKO Křivoklátsko k šetrným způsobům turistiky a zpracovat strukturu předpokladů k rozvoji optimální agroturistiky v této vybrané oblasti včetně jejího posouzení.

Dalším dílčím cílem je navrhnout nejvhodnější možné způsoby využití oblasti CHKO Křivoklátsko pro agroturistiku z obou pozorovaných stran (návštěvníci vs zprostředkovatelé agroturistických míst).

Pokud není uvedeno jinak, veškeré fotografie obsažené v práci jsou autorské.

2 Vědecká hypotéza a cíle práce

Cílem této práce je analyzovat v jaké míře a s jak vysokým interelem je uskutečňována agroturistika ve vybraných místech CHKO Křivoklátsko s návazností na využívání služeb. Mezi tyto služby patří například ubytování na farmách a další využívání nabídek, které farmy či jejich okolí mohou návštěvníkům nabídnout.

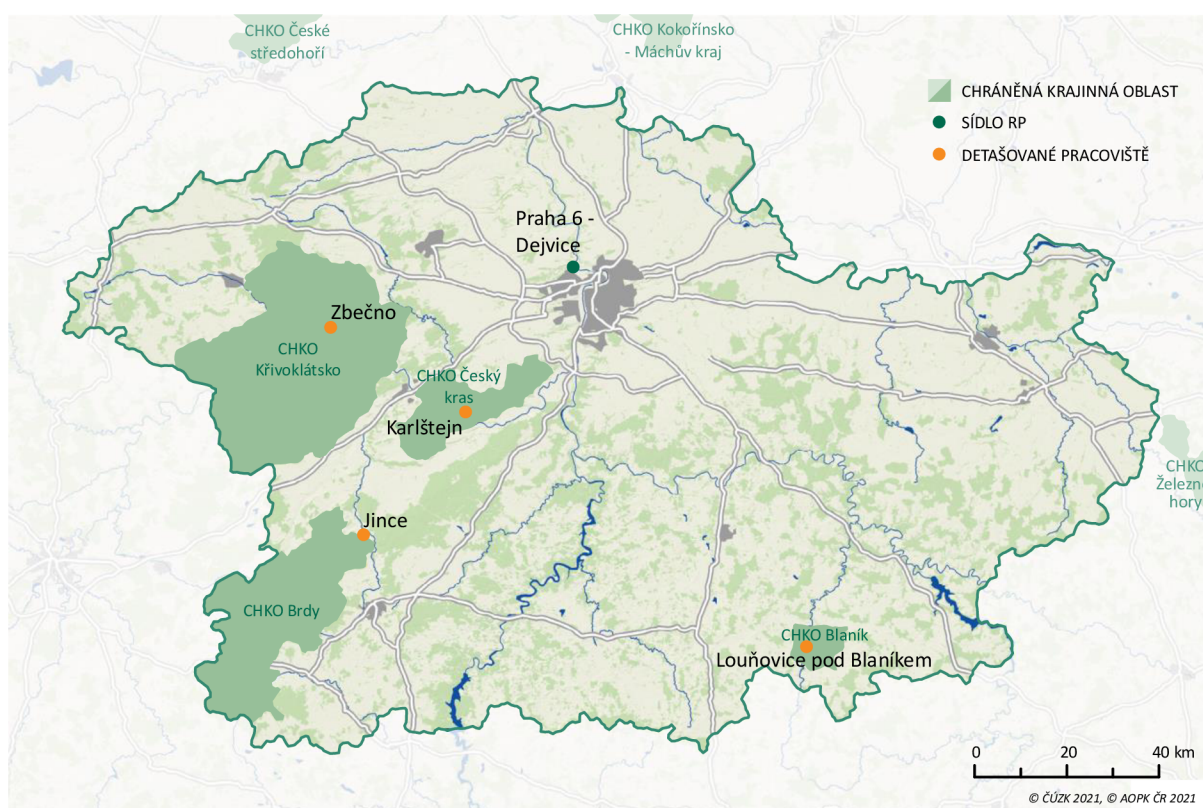
Hypotézy byly na toto téma navrženy tak, aby bylo zjištěno, zda se agroturismus v Chráněné krajinné oblasti Křivoklátsko těší stále větší oblibě v porovnání s ostatními chráněnými krajinnými oblastmi. Návštěvníci CHKO Křivoklátsko signifikantně častěji vyhledávají ubytování na farmách a agroturisticky přitažlivými místy v porovnání se standardně dostupným ubytováním.

3 Literární rešerše

V této části jsou vysvětleny a popsány přednosti a specifika Chráněné krajinné oblasti Křivoklátsko, které se pyšní především svou hlubokou historií a pestrou skladbou rostlin a živočichů.

3.1 CHKO Křivoklátsko

Díky svým vysokým přírodním hodnotám bylo již roku 1977 toto území vyhlášeno a uznáno jako biosférická rezervace organizací UNESCO. Následný rok byla vyhlášena oblast Křivoklátska jako chráněná oblast Ministerstvem kultury ČSSR.

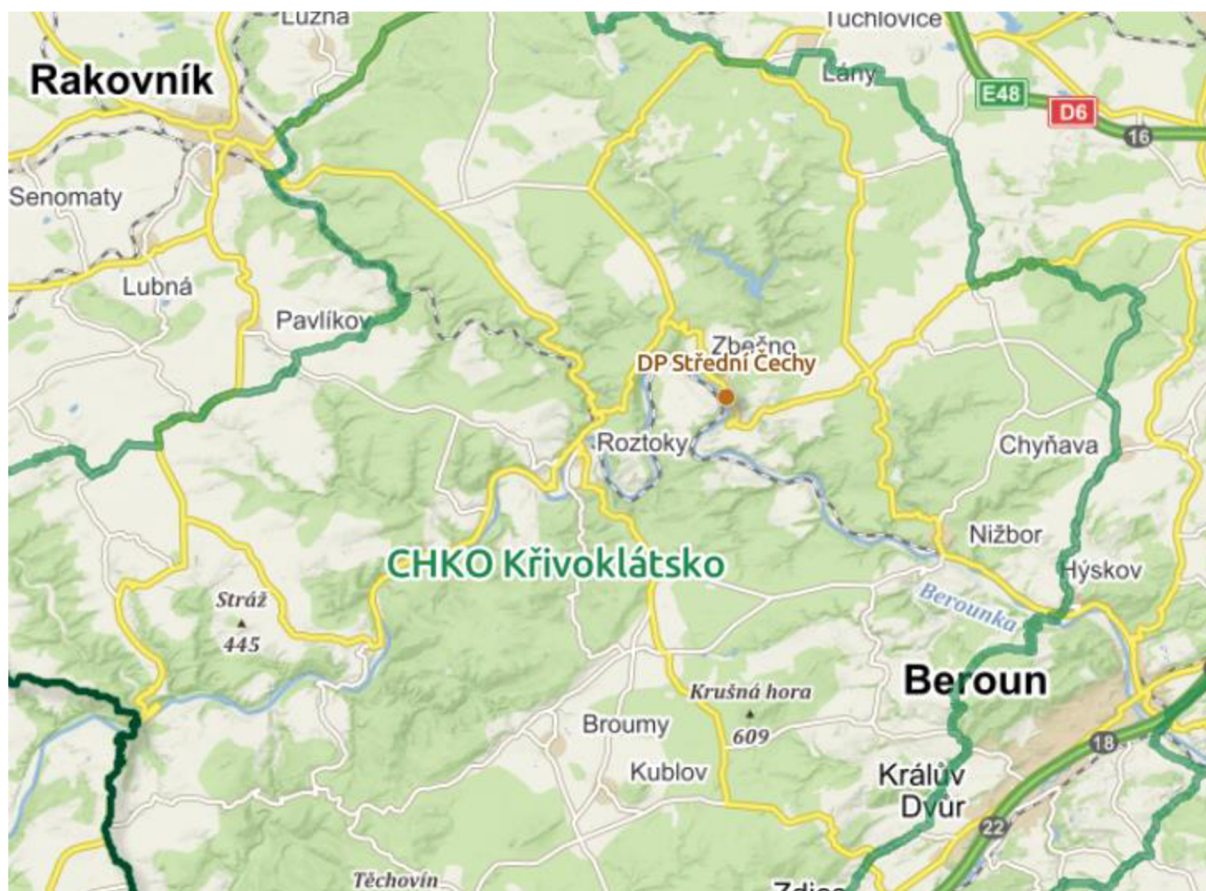


Obr. 1: Situace CHKO na mapě v rámci středních Čech (zdroj: AOPK 2023) Měřítko viz mapa.

CHKO Křivoklátsko se nachází na okraji středních Čech (Obr.1) a zasahuje hned do dvou krajů – do Středočeského a Plzeňského v okresech Beroun, Rakovník, Kladno, Rokycany a Plzeň-sever. Rozloha této chráněné krajinné oblasti představuje 62 792 hektarů. Vyčlenění tohoto území, kde se nachází spousta venkovských oblastí, je uváděno na Obr. 2. Jedná se o velice pestrou krajinu s rozmanitou biodiverzitou (Pietsch et al. 2005).

Na území CHKO Křivoklátsko je vymezeno dohromady 27 maloplošných chráněných území, z čehož celkem čtyři spadají do nejpřísněji chráněné kategorie NPR (národní přírodní rezervace) a představují výměrou celkem 778 hektarů.

Od doby vstupu České republiky do Evropské unie, bylo na území CHKO Křivoklátsko v rámci Natura 2000 vyhlášeno celkem 16 evropsky významných lokalit a také velice významná ptačí oblast Křivoklátsko (Balatka a Kalvoda 2006).



Obr. 2: Vymezení CHKO Křivoklátsko (zdroj: AOPK 2023)

Křivoklátsko je rozdělené řekou Berounkou (Obr. 2). Stejně jako ke krajině Křivoklátska patří les, jsou s ní spojené i skály. Mezi kmeny staletých buků se člověk ocitne v jednom z nejhodnotnějších lesních biotopů celé střední Evropy. Již po tisíce let drží nad touto řekou stráž mohutná skaliska. Velice významná skála v této oblasti, která je nazývána jako „Čertova skála“, vznikla před sta miliony lety na mořském dně. Vyvěrala na něm v podobě žhavého magmatu, který v mořské vodě rychle tuhl. Tento kámen se nazývá spilit (Balatka a Kalvoda 2006).

Křivoklátské skály nejsou jen útesy nad řekou. Ještě pozoruhodnější je zdejší fenomén tzv. obecních skal. Několik vesnic je semknuto kolem buližnickových skalek. Buližník je jedním z nejtvrdějších kamenů, proto takové skalky vystupují nad okolní terén. Jsou mnohem odolnější než okolní horniny. Na jaře křivoklátské skály rozkvétají koloniemi typického druhu středoevropských skalních stepí-tařic skalních. Jiná, kdysi typická část křivoklátské přírody, bohužel zdaleka tak odolná není. Z křivoklátských jedlí dožívá již jen několik exemplářů. Všechny jsou navíc napadeny jmelím bílým. Ten úplně nejstarší les na celém území Křivoklátska roste uprostřed už tak starých a rozlehlých lesů, kde se také vyskytuje hojně náš největší ocasatý obojživelník mlok skvrnitý. Také zde loví čáp černý, který je vzácným, ale pro

Křivoklátsko typickým obyvatelem. Je velmi plachý a svá hnízda si staví v těch nejdlehlších částech lesa (Kolbek et al. 1997).

3.1.1 Přednosti Křivoklátska

Křivoklátské lesy, jejich význam a historie

Křivoklátsko, jinými slovy krajina křivých klátů. Kláty se říkalo pokrouceným kmenům starých zakrslých dubů a borovic na skalách a vrcholech kopců. Napříč staletími si dlouho nikdo nedovolil neuposlechnout nařízení panovníka, který vyřkl zákaz pokácet v lese jediný strom, aby tak uchránil pravou tvář krajiny. Tyto lesy by s největší pravděpodobností padly již před staletími, jako většina původních lesů v České republice (Horak et al. 2014). Tamější králové z rodu Přemyslovců rozhodli, že zdejší lesy přežijí. Jednalo se o velice odvážný čin právě v době, kdy bylo dřevo nejstrategičtější surovinou světa. Právě vášeň pro lov zachránila celý Křivoklátský les. Krajina všude v okolí byla často odlesněná, ale zato v samotném srdci Čech, se nacházela skutečná příroda. Nic se na Křivoklátsku nezměnilo až do osmnáctého století, kdy se k největšímu a nejstaršímu lesu v celé monarchii dostal rod Fürstenbergů.

Křivoklátsko bývalo krajinou keltů. Svá oppida opouštěli ve spěchu, ačkoli nikdo neví, před čím nebo před kým vlastně keltové utíkali. Skoro o dva tisíce let později křivoklátské lesy vydaly poklad v podobě zlatých keltských mincí. O svůj nejcennější poklad, o les, začalo Křivoklátsko přicházet neuvěřitelnou rychlostí. Během jediné generace se rozloha křivoklátských lesů zmenšila o celou jednu třetinu. Zrychlující tempo kácení nakonec vyděsilo i samotné Fürstenbergy, kteří si včas uvědomili břemeno své zodpovědnosti a potřebu zajistit pokračování tohoto lesa. Namísto buků lesních, dubů zimních, habrů obecných a dalších stromů, zde osazovali Fürstenbergové odlesněné plochy nepůvodním smrkem. To zde přispělo dalším potížím. Přesto je zbytek královského hvozdu tím největším a přírodně nejbohatším komplexem listnatých smíšených lesů v celé střední Evropě. Suťové lesy dnes patří k nejohroženějším lesním biotopům u nás. Křivoklátsko je na ně stále bohaté. Křivoklátsko je také vyhlášenou významnou oblastí v rámci houbaření (Horak et al. 2014).

Hrad Křivoklát je od samotné doby vzniku až do současné doby největší a nejznámější stavbou Křivoklátska. Hradů zde stojí a stávalo na území křivoklátských lesů ještě více. Zřícenina Krašov, jeden z nejstarších hradů v Čechách pořád zhlíží na nespoutanou divokou řeku s mělčinami a písčnými lavicemi. Na druhém konci Křivoklátska stál královský hrad Žebrák. Kdysi býval sídlem krále Václava IV. Když tento hrad vyhořel, nechal král na kopci nad ním postavit hrad nový, mnohem větší a bezpečnější, hrad Točnick. Dále kdysi královský hrad Týřov s několika velkými věžemi, dnes už pouze ruina (Kolbek et al. 1997).

Lov na Křivoklátsku a jeho historie

Lov zvěře je v rámci Evropy značně rozšířena. Tento způsob představuje nejen finanční příjem, ale také se jedná o způsob rekreace spousty lidí, a především se jedná o zdroj potravy zejména pro myslivecké rodiny a další konzumenty zvěřiny. Mimo jiné savci představují důležitou součást evropské biologické rozmanitosti. Savci jsou aktéry různých ekosystémových

služeb (Lacher et al. 2019) a představují pro člověka nenahraditelnou hodnotu. Jejich přítomnost na různých trofických úrovních je vyznačuje jako výborné bioindikátory pro zjištění hodnoty stavu a čistoty životního prostředí.

Na území křivoklátských lesů je myslivost značně rozšířena a po staletí se řadí mezi nejzajímavější oblasti v rámci celé České republiky. Myslivost na tomto území má silné kořeny, a dokonce se traduje, že Křivoklátsko představuje kolébkou myslivost v ČR. Od dob vlády českých panovníků doposud, se zachovává ráz křivoklátských lesů a například díky skutečnosti, že tato oblast nebyla dosud ve velkém měřítku odlesňována ani nijakým způsobem ve velkém měřítku narušena. Ráz byl dodnes zachován i přes lokální odlesnění či probírky. Holiny, které se objevily po velké kalamitě a kterou způsobil kůrovec druhu bekyně mniška a která v rámci výměry českých lesů zlikvidovala neuvěřitelných šest set hektarů lesního porostu, byly obnoveny a byl zde na těchto lokalitách vysázen nový smrkový porost. Například na většině lesního majetku rodu Colloredo-Mansfeld hospodařících na území českých lesů je zastoupen porost smrků stejnověkové kategorie, které vznikaly právě v návaznosti na mniškovou kalamitu v minulém století, u nás, ve třicátých letech (Balatka a Kalvoda 2006).

Šlechtický rod Colloredo-Mansfeld

Tento starý rod je italsko-rakouského původu, který se dostal do České republiky v průběhu třicetileté války. Panství na území Zbirohu rodina Mansfeldových zakoupila roku 1879 ve Vídni od hypoteční banky v jedné dražbě. Hlavní příčinou zabavení jejich majetku bylo především protinacistické vystupování (Maćzak 2015). Od doby ukončení války až do roku 1948, kdy došlo ke znárodnění, převzal jeden z potomků tohoto rodu jejich majetek na Zbirohu a hospodařil zde. Od toho roku až do roku 1992, to znamená celých 44 let, zajišťoval stát hospodaření na původním majetku rodu Colloredo-Mansfeld prostřednictvím zemědělských družstev a podniků státních lesů. Následně byla původnímu majiteli v rámci restitučního zákona navrácen majetek nazpět. Tím vznikl největší lesní majetek v soukromém vlastnictví na území ČR. V očích majitelů z rodu Colloredo-Mansfeld znamenalo navrácení zázrak. Co se týkalo stavu budov, po této stránce to přílišný zázrak nebyl. Budovy se nacházely v žalostném stavu. Po ekonomické stránce bylo hospodaření z počátku 90. let z hlediska lesního hospodářství pozitivním obdobím (Maćzak 2015). Na území Křivoklátska vlastní tento rod pozemky sčítající přes čtyři tisíce hektarů. Řadí se mezi ně národní přírodní rezervace nesoucí název Kohoutov, který představuje třicet hektarů a které dominuje ve skladbě lesního porostu dub lesní, který zde představuje největší dominantu. Tato rezervace slouží právě pro ochranu přirozeného, původního lesního porostu, kde se občas objevuje také porost dubu zimního. Tato rezervace spadá do okresu Rokycany a je z hlediska ochrany porostů v rámci CHKO Křivoklátsko velice důležitá. Ke konci osmnáctého století zde, přímo na území těchto lesů, došlo v blízkosti kohoutovského významného vrcholu k těžbě a následnému pálení žádaného dřevěného uhlí. Z pohledu turistického ruchu v dnešní době se jedná o velice špatně přístupnou lokalitu k příliš značné návštěvnosti této rezervace (Horak et al. 2014). Dnes je v rezervaci Kohoutov možné spatřit kapličku, kterou nechal vystavět Jerome Colloredo-Mansfeld Jeronýmovi Colloredo-Mansfeldovi, jehož byl synovcem. To on si tuto lokalitu, dnes již bývalý majitel panství Zbiroh, značně oblíbil, a dokonce uprostřed těchto lesů pobýval dlouhá léta v dřevěném srubu.

Řeka Berounka

Na území České republiky existuje spousta lokalit, kde se rozprostírají řeky. Řeka Berounka zde, dodává hlavní charakter území. Název této majestátní řeky pochází ze 17. století. Protéká celým Křivoklátskem a díky velmi rozsáhlé a hluboké síti tvoří velmi pestrý reliéf tohoto nezaměnitelného území (Větvíčka 2009).

Řeka Berounka nabízí ke spoustě aktivitám, kterými jsou činnosti, jako je vodáctví, či paddleboarding (Obr. 3), který se stal v posledních letech velice oblíbenou aktivitou. Tyto činnosti nabízí k dalšímu objevování a navštěvování přilehlých oblastí (Elleder 2020).



Obr. 3: Paddleboarding na řece Berounce

3.1.2 Charakteristika zájmových oblastí Křivoklátska

V rámci venkovské turistiky a agroturistiky bylo vybráno celkem pět obcí, které představují velmi atraktivní lokality, zvyšují návštěvnost této oblasti a nachází se v blízkosti vybraných farem pro analýzu do této práce.

Obec Skryje

Tato obec se nachází cca 16 kilometrů od Rakovníka na návrší nad řekou Berounkou. První polovina třináctého století, z té doby se dochovaly první písemné zmínky o existenci této dnešní obce. Významný kostel, jehož původ se dokládá od poloviny čtrnáctého století. Nelze opominout jedinečné muzeum, které bylo věnováno paleontologickému výzkumu a také životu J. Barranda. Lom, kde tento muž provedl své úplně první vykopávky zkamenělin z pravěké doby (Elleder 2020).

Prvním bodem přístupu na stezku je „po stopách trilobitů“ v 17. století zde pobýval francouzský paleontolog, který právě v těchto oblastech narazil na fosilní pozůstatky, zkameněliny právě těchto trilobitů, které se na tomto území vyskytují v hojném počtu.



Obr. 4: Trilobití stezka ve Skryjích, únor 2020

Dále se zde nachází velice zajímavá naučná stezka Po stopě trilobita (Obr. 4) a také přírodní rezervace Jezírka, kde se nachází přirozené jezírko s vodopádem. Ve tří kilometrové vzdálenosti od obce Skryje se nachází hrad Týřov. Trilobití stezka neboli cesta paleontologů, představuje velké lákadlo pro turisty, kteří v rámci návštěvy mohou v dojezdové vzdálenosti necelých 12 km navštívit například koňskou farmu Zeusov v obci Broumy či další farmy (Elleder 2020).

Obec Zbečno

Tato malebná obec se nachází v samotném srdci chráněné krajinné oblasti Křivoklátsko, v hlubokém údolí řeky Berounky, v rakovnickém okrese. Přímo na pomezí bývalých královských měst Berouna a Rakovníka. Jedná se o bývalé útočiště Přemyslovců, lovecké centrum, tisíciletou vesnici. Je obkloповána Křivoklátskými lesy od hradu Křivoklát z jedné strany a ze strany druhé lesní porosty lánské obory. Obec Zbečno je dostupná velice dobře vlakem (linkou Praha-Beroun). První zmínky osídlení spadají až do mladší doby bronzové a řadí se mezi nejstarší obce v rámci celé České republiky. Díky újezdu obce Zbečno se obec stala velice významným hospodářským centrem. Nejcenější památkou rustikální architektury na území Zbečna, kde se také nachází správa Křivoklátska, je Hamousův statek. Provozovatelé Hamousova statku jsou tak podnikaví a přínosní pro rozvoj venkovské turistiky, že v rámci návštěvy statku uspořádali také pravidelné tradiční pečení chleba dle způsobů, jakými se provádělo pečení chleba na Křivoklátsku v dřívějších dobách. Lidé, kteří prohlídku navštíví, mívají pocit, že se ocitli v dávných dobách. Hamousův statek pochází z konce 16.století a je tradiční selskou usedlostí. Sice neposkytuje ubytování, ani se zde nechovají žádná hospodářská zvířata, za to se ale jedná o jeden z nejunikátnějších míst agroturistiky v rámci CHKO Křivoklátsko, a to z důvodu ukázky původních řemesel. Z hlediska oblíbenosti na území Křivoklátska v rámci venkovské turistiky se řadí k hojně navštěvovaným místům, a to

především v sobotu, kdy je součástí prohlídky k vidění také tradiční pečení chleba ve staré chlebové peci v černé kuchyni. Hamousův statek přibližuje návštěvníkům dobová tradiční řemesla a taktéž způsob žití tehdejších obyvatel Zbečna ve venkovské usedlosti. Dalším velmi oblíbeným agroturistickým cílem je každoroční řemeslný jarmark s dobovou atmosférou, a taktéž Advent na Hamousově statku, který je doprovázen nespočtem českých lidových zvyků. Tento statek obývali hospodáři, kteří byli hrdí na toto stavení a kteří se zasloužili o opravy, například samotný František Hamous v roce 1763 a jeho potomci a následovníci se statek snažili udržovat do dnešních dob (Horák et al. 2014).

Obec Lány

Obec Lány představuje přímou bránu do Křivoklátských lesů. Jedná se o malou obec, s rozlohou 34 kilometrů čtverečních, ale přesto velkou svou hlubokou historií. Nachází se zde zámek Lány se zámeckým parkem a palmovým skleníkem, který je zpřístupněn veřejnosti. Muzeum T. G. Masaryka, kde se nachází kromě stálých expozic a probíhajících výstav, také příjemná kavárna. Dále se zde nachází celosvětové unikum – Lánská obora, jejíž malá část je taktéž přístupná veřejnosti. Toto jedinečné a historií opředené místo se nachází pouhou hodinu od Prahy.

Tato naučná stezka, která je dlouhá 5 kilometrů, je vhodná i pro méně zdatné návštěvníky. Zahnuje také demonstrační obůrku, kde lze pozorovat spoustu lesní zvěře. Také zde probíhají komentované prohlídky pro lesní a příměstské školky zaměstnanci Lesní správy Lány. Významný prvek zde představovala bývalá koněspřežná dráha (stezka) vedoucí z Prahy. Vozy, které byly taženy koňmi, umožňovaly přepravu větších nákladů.

Městys Křivoklát

Rozprostírá se na území Středočeského kraje v rakovnickém okrese. V rámci dopravní infrastruktury leží Křivoklát na železniční trati, která pohodlně propojuje Rakovník s Berounem. Tento městys spadá do památkové zóny v rámci hradu Křivoklát, a především vytyčuje centrum CHKO Křivoklátsko a také biosférické rezervace UNESCO na území Křivoklátska. Neodmyslitelně se zde řadí také oblíbené oblasti chat rozprostírající se nad řekou Berouňkou (Elleder et al. 2020). Ačkoli představuje Křivoklát zajímavou a atraktivní oblast k bydlení, omezená možnost následné zástavby je limitující pro rozvoj obyvatel na tomto území. Většinu výměry tohoto území zaujímají lesy, a navíc zde funguje omezení v rámci CHKO a současně památkové zóny. Velmi dobré dopravní spojení s Prahou, umožňuje občanům Prahy pohodlně navštívit hrad Křivoklát. Od konce roku 2019 spadá Křivoklátsko do Pražské integrované dopravy, s tím se pojí tarify výhodnější cenových nabídky, a především celkové zlepšení dopravy. Dokonce nově vznikly další autobusové linky na území Křivoklátska (Elleder et al. 2020).

Obec Nižbor

Zámek nesoucí jméno po obci, ve které se nachází, leží necelých sedm kilometrů od Farmy U Dvou pštrosů, která představuje v této práci velký význam. Je zde také pouhých šest

kilometrů vzdálený Ranch Yojo, který se nachází v obci Zdejcina a kde také probíhají dětské tábory. Dalším turisticky významným místem v rámci této obce, který zvyšuje návštěvnost obce i okolních míst, je sklárna Rückl.

3.2 Charakteristika venkovské turistiky a agroturistiky

Venkovský prostor

Venkovský prostor zahrnuje dle spousty autorů krajinu, ale také venkovská sídla. A tedy integruje území nezastavěné, ale i území zastavěné v rámci malých sídel neboli takzvaných vesnic. Český venkov se postupem času přeměnil od prvotní převládající zemědělské podoby a funkce, k dnešní mnohem pestřejším funkcím a možnostem, které venkov nabízí. Velmi hluboce ovlivněno zůstalo i přes roky stejné "vidění světa" venkovské společnosti na vesnicích ve srovnání s městy, které zahrnuje hodnoty, například, že převažují neformální sítě, silné, někdy až patologické sepětí s územím, či dokonce možnost obětovat okamžité zájmy dlouhodobým vizím (Mortan 2006). Evropská a národní politika přisuzuje evropskému venkovu několik problematických rysů, jako je vyliďňování, nezaměstnanost a sociální vyloučení. Nicméně i v tak malé zemi, jako je Česko, jsou venkovské oblasti poměrně diferencované.

Konkrétně v Česku počet a podíl venkovského obyvatelstva roste, nezaměstnanost je nižší než ve městech a život na venkově je stále populárnější. Některé venkovské mikroregiony s opačnými charakteristikami se však poměrně výrazně liší. Jedná se o mikroregiony vzdálené od regionálních center, které nemají plnohodnotné městské centrum. Některé z nich procházejí strukturálními změnami spojenými s přechodem na postproduktivní ekonomiku. V pohraničí, kde došlo po druhé světové válce k zásadní obměně obyvatelstva, se důsledky projevují v přerušení dlouhodobého vývoje (Rey-Alvite a Fernander-Crehuet 2021).

Počátek 90. let 20. století znamenal pro Českou republiku turistický boom, protože zemi s bohatou architekturou a kulturou "znovuobjevili" západoevropané, kteří byli zvědaví na návštěvu země dříve skryté za železnou oponou. V roce 1997 navštívilo Českou republiku 17,4 milionu zahraničních návštěvníků (bez jednodenních návštěv), což ji řadí na 6. místo mezi evropskými destinacemi z hlediska příjezdů zahraničních turistů, zatímco v roce 1990 byla jako Československo na 11. místě (Rey-Alvite a Fernander-Crehuet 2021). Před pádem komunismu byl sektor služeb (a tedy i cestovní ruch) v České republice slabě rozvinutý (Pospěch 2014). Všeobecné právo na práci, společné všem bývalým komunistickým zemím, upřednostňovalo zaměstnání v těžkém průmyslu a/nebo v kolektivním zemědělství (Holland et al. 2003). Dříve však nebylo povoleno ani soukromé vlastnictví podniků, ani činnost nevládních organizací (Start 2010). Stejně jako ve zbytku východní Evropy prošla ekonomika od pádu železné opony v roce 1990 rychlými změnami, především kolapsem primárního sektoru a následným růstem nezaměstnanosti. V posledních pěti desetiletích se zemědělství a lesní krajina proměnily v důsledku hospodářského a sociálního rozvoje (Matei 2015).

V Evropě je venkovský cestovní ruch dlouhodobě považován za účinný prostředek, díky kterému bývají překonávány sociální a ekonomické problémy, kterým venkovské oblasti čelí v souvislosti s útlumem tradičních agrárních odvětví v průběhu let (Roberts a Hall 2001).

Venkovský cestovní ruch je v mnoha zemích považován za nosnou sílu a důležitý nástroj rozvoje venkovských oblastí (Scott 2013) a který je již dlouho uznáván jako aktivita vyskytující se v moderním městském prostředí nabízející zážitky protikladné modernímu městskému prostředí (Green et al. 2005). Již dlouho je považován za prostředek hospodářského a sociálního rozvoje a obnovy. Konkrétněji byl široce propagován jako účinný zdroj příjmů a zaměstnanosti, zejména v okrajových venkovských oblastech, kde došlo k úpadku tradičních agrárních odvětví. V poslední době se však řada zavedených turistických destinací zaměřila také na venkovský cestovní ruch, aby diverzifikovala své turistické produkty a trhy a rozšířila výhody cestovního ruchu z pobřežních letovisek do vnitrozemí (Nepal a Chipeniuk 2005). Venkovský cestovní ruch je jakákoli forma cestovního ruchu, která prezentuje venkovský život, umění, kulturu a dědictví na venkově, čímž prospívá místní ekonomice a společnosti a obohacuje turistické zážitky prostřednictvím interakce mezi turisty a místními obyvateli (Nagaraju a Chandrashekara 2014).

Také ve spojitosti s venkovskou turistikou a agroturistikou s navštěvováním farem a vyzkoušením si aktivně některé z tradičních činností, můžeme mluvit o takzvané zážitkové turistice či zážitkovém cestovním ruchu. Jedná se o formu cestovního ruchu, přičemž její účastníci bývají nadšeni do vyhledávání činností, kterými jsou zážitky odlišné od běžného života. Jedná se o aktivity, které budí vzrušení prostřednictvím nových podnětů. Mezi tuto formu cestovního ruchu se řadí například adrenalinový, gurmánský či meditační cestovní ruch.

V dnešní době se venkovská turistika a agroturistika velice rozvíjí. Venkovskou turistiku a agroturistiku především reprezentují zemědělské činnosti. Zemědělství a utváření krajiny je důležité. Zemědělská činnost přispívá k podpoře utváření zemědělské krajiny a setrvání člověka v území. Krajina a člověk žijí v souladu s přírodou za podmínky, že člověk může uspokojovat své hmotné i nehmotné potřeby. Ve konečném výsledku je území prostředím, které vymodeloval člověk k obrazu svému, aby mu sloužilo a kde je schopen sledovat vlastní podnikatelské záměry, které podmiňují krásu krajiny-vinice, olivové háje, obilnářská krajina atd. (López a Garcia 2006). Venkovské oblasti jsou místem, kde se vyskytuje mnoho environmentálních a kulturních veřejných statků, které vytvářejí venkovskou krajinu. Jejich agroekologická infrastruktura poskytuje věci, které lidé přímo oceňují, jako jsou potraviny, vlákna a energie, ale trh selhává, pokud jde o ocenění veřejných statků (Ellis 2000). Široká definice venkovské krajiny jako agroekologické infrastruktury, která lidem poskytuje věci, jichž si přímo cení, jako jsou potraviny, vlákna a energie, ale také kulturní a environmentální vymoženosti -např. venkovská architektura a umění, lesy, jezera, přírodní památky (Flanigan et al. 2015). Venkovské oblasti se obvykle vyznačují nízkou hustotou osídlení a převažujícím přírodním anebo zemědělským/lesním prostředím nad prostředím zastavěným, což zahrnuje oblasti s lesy, zemědělstvím, lesy, jakož i divoké neobdělávané plochy v přírodním nebo polo přírodním stavu (Busby a Rendle 2000).

Agroturistika je považována za podtitul venkovské turistiky a současně je modelem, díky kterému jsou naplňovány potřeby venkovských turistů k podpoře udržitelného rozvoje venkova. Taktéž se odehrává ve venkovských podmínkách (Fleischer a Felsenstein 2000) a jedná se o způsob trávení volného času formou pobytu na venkově a navštěvováním farem často s doprovodnými aktivitami jako je například jízda na koni či vyzkoušení si tradičních, často již zapomenutých, řemesel. Tato aktivita se stává v rámci Evropy stále větším fenoménem. Umožňuje vyzkoušet si na vlastní kůži (často formou krátkodobého dobrovolného hospodaření na farmách) kontakt s hospodářskými zvířaty či napodobení tradičních venkovských zvyklostí.

3.2.1 Organizace podporující rozvoj venkovské turistiky a agroturistiky

Svaz venkovské turistiky

Tento svaz je založen v rámci dobrovolného sdružení podnikatelů a také jiných osob, kterých se týká venkovská turistika. Tento svaz má sídlo v Telči, která spadá do UNESCO a spolupracuje s dalšími aktéry, například se jedná o agenturu jako je ECEAT CZ či významnou agenturu v tomto směru CzechTourism či krajské úřady na území České republiky. Jedná se o velice užitečnou organizaci, která se snaží předcházet snižování stavů obyvatel, kteří žijí na venkově. Snaží se především udržet venkovské tradice, přimět občany připomenout si nejrůznější činnosti a aktivity spojené s venkovem. Důležitým faktorem je, že se snaží o rozvoj venkovských oblastí a začlenit potenciální turisty těchto venkovských oblastí do charakteristických činností a nabídnout jim formou projektu Prázdniny na venkově místa, v tomto případě nejčastěji farmy a statky, které mohou v rámci svého pobytu v dané oblasti navštívit. Hlavním úkolem a cílem tohoto významného projektu v České republice je postarat se o rozvoj venkovské turistiky (Pospěch 2014). Je zde možnost vybrat si své ubytování z možností několika typů jako je ubytování v soukromí, ubytování v hotelu, v penzionu a další v rámci všech regionů ČR. Dále je zde možnost vybrat si aktivitu či zážitek v rámci pobytu na venkově, kterými zde může být například vyzkoušet si nějaké tradiční řemeslo, navštívit farmu spolu s vyjížděkou na koni, krmením hospodářských zvířat, možnost ochutnat či si dokonce vlastnoručně vyzkoušet výrobu nějaké místní potraviny a další. Ze strany propagace se mohou do tohoto projektu začlenit farmáři, řemeslníci podnikatelé či historičtí znalci a další. V rámci zapojení se do tohoto projektu a možnost propagovat vlastní činnost je zdarma. Je zde pouze poplatek, který není nijak závratný a který je vybírán od členů každý rok, v rámci aktualizace dat.

ECEAT CZ

Tato organizace, jejíž hlavním cílem je udržitelný cestovní ruch a do kterého spadá například projekt s názvem Stezky dědictví, který má za cíl propagaci a rozvoj kulturního a přírodního dědictví. Je zaměřen na pěší turistiku, na památky v rámci seznamu UNESCO, na cyklostezky a restaurace, které se pyšní regionální gastronomií (Ciolac et al. 2015).

Spolek obnovy venkova

Tato nevládní a nezisková organizace má snahu o obnovu a zachování života na venkově. Mezi jednotlivé členy, kteří patří do této organizace, se řadí zemědělci, podnikatelé, učitelé, projektanti a další významní aktéři.

3.3 Význam agroturistiky

Agroturistika je kontextuálně se rozvíjejícím pododvětvím a důsledkem tradičního, hlavního proudu cestovního ruchu. Jeho mnohostrannost a nabídka se odráží v jeho rozmanitých konotacích (Bell 2007). Rozvoj agroturistiky se stává stále populárnější turistickou nikou po celém světě. Jeho hlavním smyslem je diverzifikace od tradičního, na divoké přírodě založeného, cestovního ruchu, který je v mnoha turistických destinacích budován kolem národních parků, rezervací a obor (Magno a Casia 2021). Agroturistika nabízí zemědělcům možnost diverzifikace a generování dodatečných příjmů prostřednictvím turistických aktivit na farmách, které pomáhají vyrovnat neustále klesající příjmy ze zemědělské činnosti (Barbieri et al. 2008). To umožňuje zemědělcům zůstat na svých farmách a zachovat obdělávání půdy zvýšením provozních příjmů, aniž by se změnil převažující zemědělský charakter (Woods 2009). Zemědělské domácnosti se pokoušejí uplatnit na trhu venkovského cestovního ruchu tím, že nabízejí kvalitní ubytování v malém měřítku pro náročné zákazníky a/nebo rozvíjejí specializované atrakce pro návštěvníky, kteří nejsou rezidenty, včetně muzeí, ukázek zemědělské výroby, procházek po farmách a válečných her. Přitom úroveň ubytování pro hosty nepředstavuje vysokou prioritu k trávení volného času agroturistikou (Walford 2001). Podniky, které mají v rámci lokalizace větší šanci na úspěch ve venkovských oblastech, které jsou buď dostupné velkým městským centřům, nebo mají přírodní prostředí, které usnadňuje provozování fyzických, venkovních aktivit a užívání si esteticky příjemné, klidné krajiny. V těchto případech mohou provozovatelé ubytovacích zařízení na farmách uplatnit na trhu nejen sebe, ale i místa, v nichž existují (Ciolac et al. 2015). Veřejné i soukromé předpisy pro agroturistiku obecně vyžadují, aby převažovala fungující farma se zemědělskými aktivitami nad turistickými (Chin et al. 2018).

Rozvoj venkova a s tím také rozvoj agroturistiky je specifickým pododvětvím regionálního rozvoje. V současné době prochází rozvoj venkova významnými změnami, které provázejí proměnu venkova z prostoru primárně určeného pro zemědělskou výrobu na multifunkční prostor (Woods 2009).

3.3.1 Historie agroturistiky v České republice

V poslední době se o agroturistice silně hovoří jako o nástroji rozvoje venkova (Szromek et al. 2022). Dříve, v období od druhé světové války a v nepříliš dávné historii České republiky a jejího předchůdce, Československa, v roce 1989, kdy v rámci vlny, která se přehnala celým tehdejším sovětským blokem, proběhla v zemi "sametová revoluce", která se zbavila sovětského vlivu a monopolu vládnoucí komunistické strany, v tomto období byla tradice

agroturistiky přerušena. Centrálně plánované hospodářství bylo nahrazeno kapitalistickou ekonomikou západního typu orientovanou na volný trh (Nash 2001). Za druhé, rok 2004, celých jedenáct let po rozdělení Československa, vstoupila Česká republika do EU a začlenila se do společných evropských programů a politik. Obě tyto změny měly zásadní vliv na český venkov a na způsob, jakým byl venkov v zemi pojmán, řešen a chápán (Pospěch 2014).

Zaměření na diskurzy a reprezentace venkova bylo významnou součástí toho, co bylo popsáno jako "kulturní obrat" v sociologii venkova (Cloke 1997). Zatímco v posledních dvaceti letech byl pojem kulturní obrat používán v souvislosti se sociálními vědami obecně (Nash 2001), v sociologii venkova byl obrat ke kultuře umožněn procesy restrukturalizace venkova a odpovídající změnou od venkova jako prostoru produkce k prostoru spotřeby (Duenckmann 2010). Velká spousta dnešních českých farem vznikala po skončení komunismu, kdy byl v restituci navrácen majetek původním majitelům. Řádění minulého režimu a spousta let bez údržby dala stavením na frak, ale spousta statečných a vytrvalých majitelů dala svá stavení opět do pořádku a začali znovu. Citlivě zrekonstruovali své zemědělské statky, často přikoupili hektary půdy a pustili se do práce (Stříbrná 2005).

Na závěr nutno říci, že proces transformace v České republice nebyl zdaleka jediným, a tudíž se nejednalo o jedinečnou situaci. Podobnými zkušenostmi prošly i další transformující se země střední a východní Evropy. Země jako je Polsko nebo Bulharsko, kde zemědělství hraje významnější roli než v České republice, odtud by informace mohly být také velice přínosné (Duenckmann 2010).

3.3.2 Faktory ovlivňující zájem o agroturistiku

Vliv sociálních sítí na rozvoj a podporu agroturistiky

Podle konceptu sociálního zakotvení jsou ekonomická rozhodnutí ovlivněna sociálními sítěmi, v nichž ekonomické subjekty působí. Jedno z takových rozhodnutí se týká obchodní spolupráce (Czernek-Marszalek 2020). Vlivy sociálních sítí hrají důležitou roli, která má vždy vliv na aktivitu a chování člověka. Přestože doba Covid-19 omezila cestování a s tím i sociální odstup kvůli obavám z nákazy způsobil, že lidé nejméně plánovali své dovolené (Magno a Cassio 2021), provozovatelé, kteří jsou zároveň uživateli sociálních sítí, mají tendenci využívat propagačních nabídek právě prostřednictvím nabídky přes sociální síť.

Sociální média se v posledních letech stala oblíbeným komunikačním a rekreačním nástrojem. Uživatelé sociálních médií vytvořili obrovské množství dat včetně geograficky označených fotografií pořízených v národních parcích a chráněných oblastech po celém světě a sdílejí je na různých platformách sociálních médií (Wood 2020). Chytré telefony přinesly v posledních dvou desetiletích rozmach sociálních médií. Cestovatelé sdílejí obrovské množství fotografií a zážitků z cest prostřednictvím různých sociálních médií, jako jsou Flickr, Instagram, Twitter, outdoorové/sportovní aplikace a také služby pro rezervaci/recenzi cest (Ghermandi a Sinclair 2019). Sociální média poskytují výzkumným pracovníkům nové příležitosti k pozorování chování návštěvníků. Data ze sociálních médií, která jsou dostupná za nízkou cenu,

a přitom poskytují široké prostorové pokrytí, vykazují rostoucí popularitu jako alternativní nebo doplňkový zdroj ke konvenčním zdrojům dat pro studie životního prostředí a cestovního ruchu (Geneletti a Dawa 2009)

S postupem času se tento pojem, sociální zakotvenost, stal návrhem zřetelně používaným ve vědách o řízení (Bao 2005) a také v ekonomické oblasti. Ti ekonomové, kteří zastávají tento pohled, současně uznávají, že podnikatelé (v tomto případě zemědělci či farmáři) jsou zakotveni ve svém sociálním prostředí. Taktéž způsob, jakým vnímají v této oblasti příležitosti, ve výsledku vyplývá na základě sociálních interakcí. Stejný vliv má i opačný pohled a to, že ekonomický vztah farmář-zákazník může posloužit významně k vybudování (mezilidských) sociálních vztahů. Kromě toho lidé měli v té době zákaz a zároveň vnitřní odpor k přelidněným místům a centrům měst a začali vyhledávat odlehlá místa v přírodě, na venkově, s minimální možností nákazy a nejlépe na čerstvém vzduchu.

Navzdory dřívějšímu, relativně pomalému rozvoji coworkingu, zejména ve více venkovských prostředích, mnoho komentátorů naznačuje, že prvky těchto nových způsobů práce přetrvávají v různých formách v post-Covid ekonomice. Coworking nabízí potenciál zvrátit nebo zpomalit neutuchající expanzi dojíždění a jiných služebních cest (Galluzzo 2020), které mohou mít zásadní dopady na životní prostředí i na ekonomickou a sociální geografii v městských a venkovských regionech.

Nejistota ohledně budoucí intenzity práce kanceláří v centru města v důsledku Covid-19 (Florida et al. 2020) spolu se zvýšenými investicemi do digitálního připojení na venkově, dlouhodobá „digitální propast“ (Whitt et al. 2019) a zvyšující se poptávka po venkovském životě (Mueller et al. 2021) činí z tohoto období kritickou dobu pro zkoumání nové podnikatelské dynamiky, kterou mohou venkovské coworkingové prostory aktivovat a udržovat.

Vzhledem k tomu, že rozvoj venkova je ovlivňován jak vnitřními, tak vnějšími hnacími silami růstu, které vyžadují podobnou kombinaci síťových propojení (Bock 2016), zajímá nás zásadně, jakou roli mohou hrát venkovské coworkingové prostory při integraci místních a mimo místních ekonomik.

Vliv pandemie Covid-19 na agroturistiku

Dle (Arroyo et al. 2013) znamená agroturistika návštěvu fungující farmy za účelem vzdělávání nebo rekreace. Agroturistické aktivity se obvykle odehrávají na rodinných farmách, které se snaží diverzifikovat své příjmy a lépe zvládat vnější hrozby, jako jsou nestabilní zemědělské trhy nebo klimatické změny (Barbieri et al. 2008). Agroturistické provozy vytvářejí příjmy nabídkou rekreačních služeb (např. kukuřičné bludiště), vzdělávacích služeb (např. školní exkurze) a prodejem zemědělských produktů na trzích na svých farmách. Pochopení výkonnosti agroturistických provozů během krize Covid-19 je tedy důležité, protože přispívají k ekonomice venkovských komunit prostřednictvím daní z prodeje a jako zdroj zaměstnanosti (Brune a Knollenberg 2023). Přesto byla agroturistika po uvolnění sociálních distančních opatření během pandemie Covid-19 vnímána jako relativně bezpečná rekreační aktivita,

protože většina agroturistických aktivit se odehrává venku (Szromek et al. 2022) a funguje v malém měřítku, což vedlo k vysoké poptávce po rekreaci na farmách. Provozovatelé agroturistiky si museli znovu představit přijímání návštěvníků a zároveň dodržovat státní a místní bezpečnostní pokyny, což otevřelo jedinečnou příležitost k prohloubení znalostí o odolnosti agroturistiky uprostřed zdravotní krize (Brune a Knollenberg 2023).

Vliv zdražování potravin na agroturistiku

Globální trhy s potravinami byly svědky významného nárůstu cen bezprostředně v návaznosti poté, co Rusko 24. února 2022 napadlo Ukrajinu. Růst cen potravin nepříznivě ovlivnil blahobyt domácností s nízkými příjmy, které většinu svých příjmů utrácejí za potraviny. Globální ekonomika obecně, a zejména mnoho zranitelných zemí, se teprve vzpamatovaly z následků pandemie COVID-19. Mnoho zemí závislých na dovozu má tedy omezené zdroje, aby odolalo další krizi (Chin et al. 2021). Diverzifikace příjmů, konkurenceschopnost a spolupráce je to, co na spoustě území venkovských oblastí chybí (Sumin et al. 2019).

S tím spojená podpora místních nebo také lokálních potravin je velice žádoucím tématem v tomto ohledu. Místní potraviny jsou důležitou součástí místní kultury a místní obyvatelé si jich velmi váží. Původ potravin a transparentnost potravinového řetězce zajímá spotřebitele také kvůli jejich rostoucímu povědomí o otázkách životního prostředí a zdraví (Delaney a McCarthy 2011). Spotřeba místních potravin je jedním z nejrychleji rostoucích trendů, zejména ve vyspělých zemích (Aprile et al. 2016). Termín "místní potraviny" se používá k popisu místních potravinových systémů nebo krátkých dodavatelských řetězců, kde se potraviny vyrábějí v blízkosti spotřebitelů. Výzkumníci proto stále více uznávají, že spotřeba místních potravin se stala fenoménem, který je třeba lépe pochopit. Literatura o místních potravinových systémech se v posledních letech rychle rozšiřuje, zejména v oborech sociologie venkova a geografie venkova. Jedná se však o mnohostranný fenomén a velká část výzkumu se zaměřuje na místní potravinové systémy jako součást strategií rozvoje venkova (Aprile et al. 2016).

V kontextu místních potravin charakterizuje zakotvenost neekonomické hodnoty, které ovlivňují procesy nákupu místních potravin spotřebiteli. Tregear (2007) se zaměřili na ochranu zemědělství, původ potravin, osobní kontakt se zemědělstvím a morální a zdravotní otázky spolu s vazbou na místní komunitu. Literatura o chování jednotlivých spotřebitelů při nákupu místních potravin ukazuje, že spotřebitelé, kteří nakupují místní potraviny, jsou silně motivováni řadou motivů, které mají kořeny v konceptu zakořeněnosti, tj. sociálních složek ekonomické činnosti. Kromě toho je nákupní chování spotřebitelů, pokud jde o jejich nákup místních potravin, motivováno vnitřními atributy kvality produktu-v tomto případě čerstvostí, chutí či přirozeností (Aprile et al. 2016).

S tím následně koresponduje možnost prodeje ze dvora v rámci jednotlivých farem a statků. Tento pojem představuje prodej nevelkého množství produktů z farmy či statku přímo ze svého dvora pro přímou spotřebu, kdy se jedná například o mléko, sýry, med, čerstvá vejce, králíčí maso či drůbeží maso, ale i živou drůbež. Také bývá velký zájem z pohledu návštěvníků

farem o účast při domácí zabijačce, kdy mají návštěvníci možnost vyzkoušet si proces výroby i následnou ochutnávku hotových produktů (Sumin et al. 2019).

3.3.3 Aktivity na Křivoklátsku zvyšující rozvoj agroturistiky

Geocaching

V posledních letech se stává geocaching, který je prováděná v přírodě, stále více oblíbenou činností. Jedná se o činnost, kdy člověk, v jakýkoli den a hodinu, není to ničím omezené, tráví svůj volný čas hledáním takzvaných kešek v lesích, v okolí naučných stezek, a na dalších zajímavých místech v přírodě. A protože Křivoklátské naučné stezky a spousta dalších turisticky významných míst na Křivoklátsku bývají hojně navštěvované, geocaching velice pozitivně podporuje venkovskou turistiku. Lidé hledají tyto cache neboli ukryté schránky, například během procházky v přírodě. S tímto hledáním keší se pojí vysvětlení jednotlivých míst, kde se právě tyto keše nachází, a tudíž napomáhá umístování keší na takovýchto místech také k rozvoji povědomí lidí o místní historii a následně to ve výsledku buduje větší vztah návštěvníka k jednotlivým místům. Lidé si touto formou mohou užít jedinečná místa s jedinečnými výhledy, či zážitky. Takoví lidé se pak na taková místa vrací.

Geocaching na Křivoklátsku

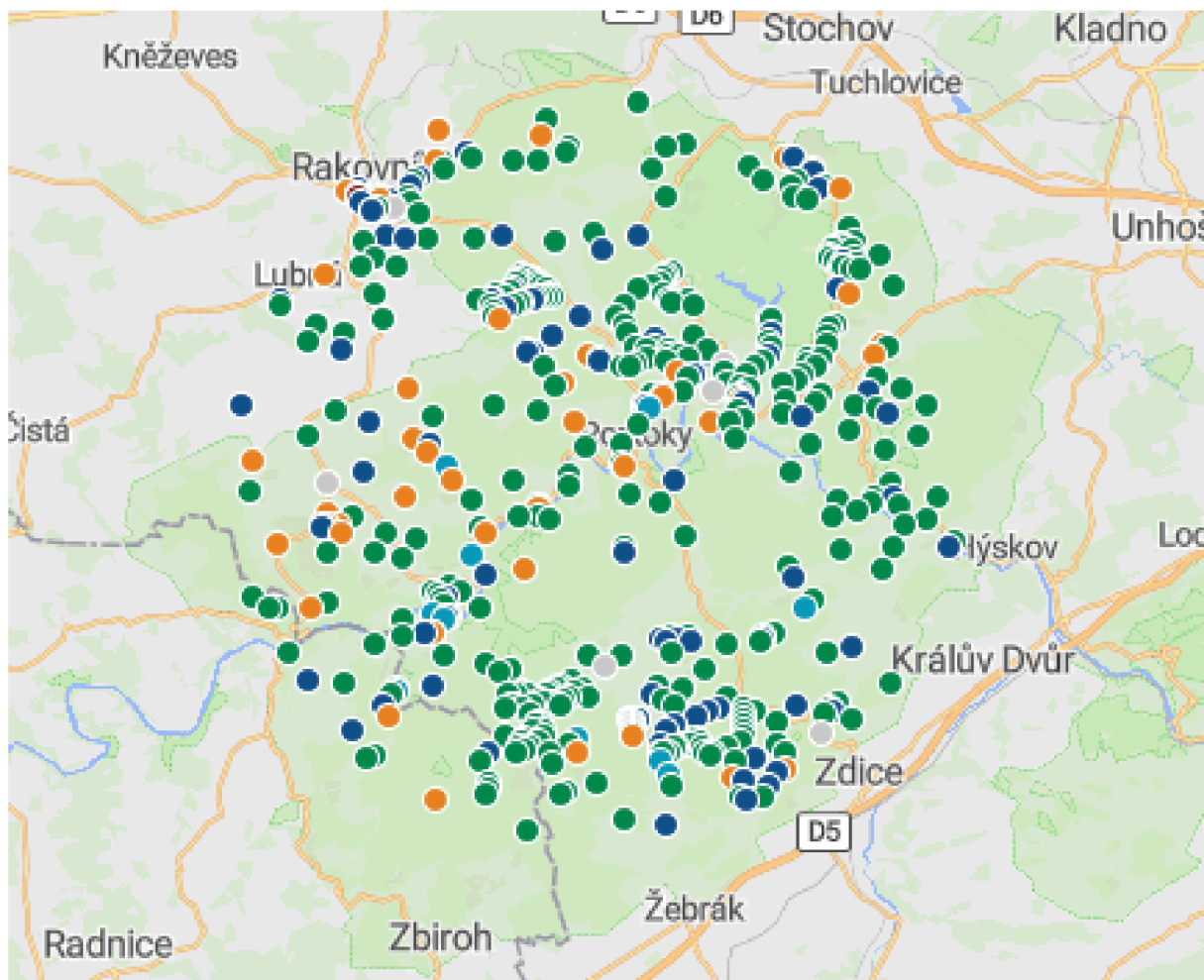
Křivoklátská krajina je z přírodovědného hlediska velice rozmanitá a s tudíž pro geocaching zajímavá (Obr. 5). Biodiverzita je zde velice pestrá jak po stránce vyskytujících se živočichů, tak i rostlin, takže je více než pravděpodobné, že při takové hře hráč objeví i spousta zajímavého ze světa rostlin a živočichů v této přírodně bohaté lokalitě. Geologické stopy, které zde zanechal 600 milionů let dlouhý vývoj, jsou opravdu výrazné.

Projížděky na koních

Propojení rekondice zemědělství se zájmem návštěvníků farem bývá ve výsledků velice významným a hodnotným prvkem. Jedná se například o senoseč, pasení zvířat, žně, úklid stání a pomoc při hřebelcování, čištění kopyt koní apod. Dalším prvkem, který se vyznačuje v tomto směru je velice oblíbená aktivita, jízda na koních prostřednictvím farmářů, které koně vlastní a které nabízí možnost projížděk po okolí či v areálu své farmy.

Rybaření a lov zvěře

Obě tyto aktivity jsou v rámci CHKO Křivoklátsko velice tradiční a mají hlubokou historii. Samotný rybolov či tradiční výlov rybníka zvyšuje zájem návštěvy spousty míst na Křivoklátsku. Řeka Berounka vybízí i lidi, kteří nerybaří, k započatí. Ovšem nabídka této činnosti přímo závisí na nabídce farmy z pohledu rozsahu svých rybníků a lesů v osobním vlastnictví.



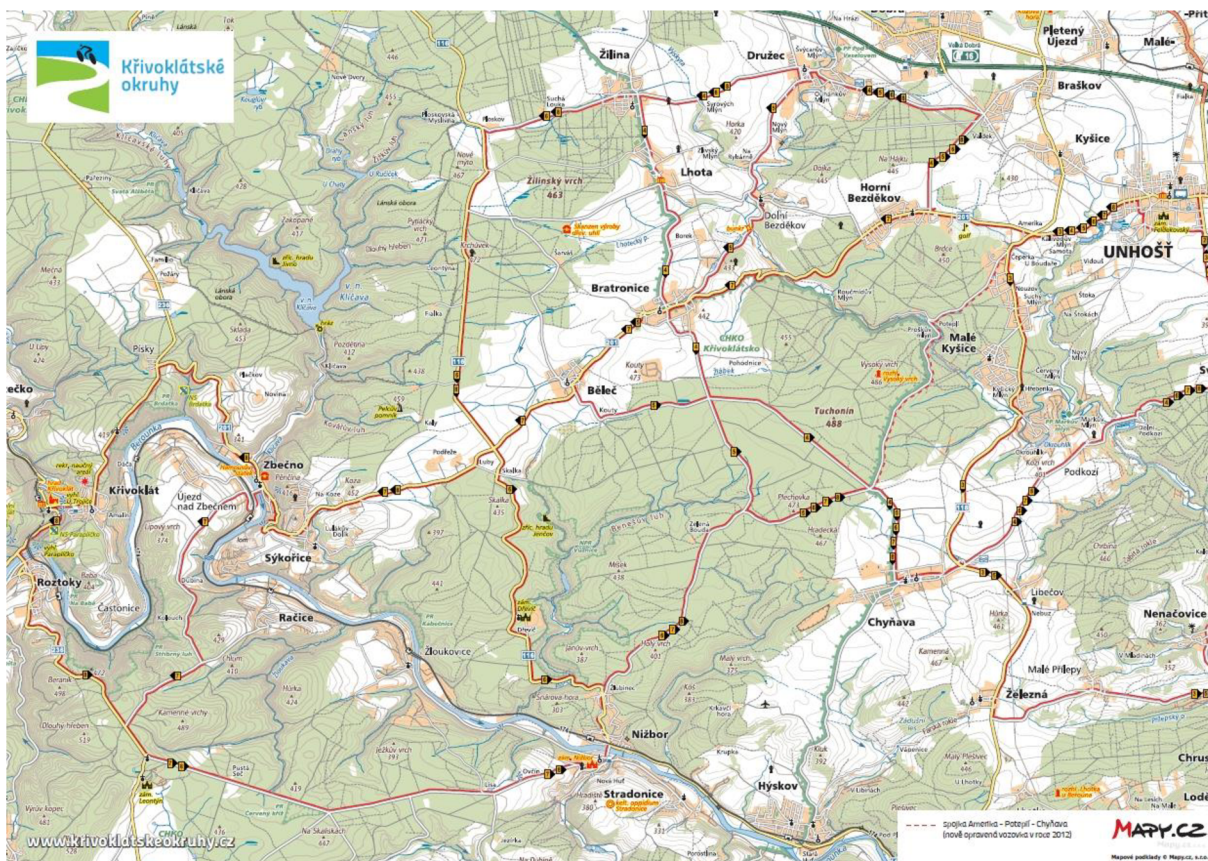
Obr. 5: Vyznačení geocachingových míst na Křivoklátsku, (zdroj: AOPK 2023)

Vodáctví a paddleboarding na řece představuje velké téma. Řeka Berounka láká každým rokem, během letní sezóny, nespočet vodáků. V posledních letech se rozmohl fenomén paddleboardingu. Vzniklo několik půjčoven při řece, původně půjčovny pouze lodí, dnes už i půjčovny paddleboardů. Pověštinou se cena půjčeného paddleboardu na jednu hodinu pohybuje okolo 200 Kč.

Houbaření či sběr lesních plodin představuje v rámci CHKO Křivoklátsko obrovský fenomén. Plné košíky hub jsou známkou vysoké úrodnosti tohoto území.

Sezónní sporty

Cykloturistika, pěší turistika, koupání, inline bruslení apod. V rámci území Křivoklátska bylo vybudováno velké množství cyklostezek. Velice atraktivní cyklostezka vede podél řeky Berounky z obce Nižbor do královského města Beroun. Křivoklátské okruhy představují atraktivní cyklotrasy různé obtížnosti s kombinací tras v terénu a po běžných komunikacích. Vzor zde představují regiony země jako je Francie či Itálie.



Obr. 6: Křivoklátský okruh, (zdroj: Křivoklátské okruhy 2016)

Lepší cyklistická infrastruktura je proto spojena se zlepšením veřejného zdraví (Mueller et al. 2018). Mnoho měst po celém světě proto zlepšuje podmínky pro cyklistickou dopravu a investuje do cyklistické infrastruktury (Lanzendorf a Busch-Geertsema 2014). Síť cyklostezek na území Křivoklátsko jsou velice pestré a propracované (Obr. 6). Pyšní se několika úrovněmi. Například 76 kilometrů dlouhá cykloturistická trasa po zvlněném Křivoklátském terénu bývá v tomto směru velice oblíbenou volbou pro tréninky či výlety po okolí.

Neopomenutelné lákadlo představuje **historie** tohoto území, **kultura a rozmanitá příroda**. Místní atraktivní pamětihodnosti v podobě zámků, poutních míst, jako je například Keltské oppidum ve Stradonicích nedaleko obce Nižbor. Dále to mohou být přírodní útvary v podobě různých skal, na které je Křivoklátsko velice bohaté. Například Čertova skála. Výskyt spousty vzácných rostlin, obory střežící vzácnou zvěř a další. Místní sklárny, muzea a místní tradice. Dále mezi doprovodné programy spadají také řemesla. Ty představují velké lákadlo hlavně pro rodiny s dětmi v rámci různých komentovaných ukázek např tradiční pečení chleba v Hamousově statku v obci Zbečno, sklárny a sklářské hutě, známá sklárna Rückl v obci Nižbor. Dále se v rámci oblasti v tomto směru jedná o často velmi zachovalé mlýny. Dále zde bývají ukázky tradičního krajčářství, včelařství, tkalcovství apod.

Zooterapie v agroturistice

Dle zjištění, které provedl pan profesor Velemínský v knize spolu s kolektivem (2007), představuje tento způsob terapie léčebné účinky působením zvířete na člověka v tak velké míře,

že skutečně napomáhá výsledkům zdravotního stavu pacienta. Oba aktéři se při tomto léčebném aktu vzájemně ovlivňují. Jedná se o velice přínosný způsob léčby, kdy se pacient dostává do takzvané psychosociální podoby právě mentálním napojením na zvíře, který je určen k hodinám terapie a který představuje v očích takových lidí přímo spasitele.

Hipoterapie v agroturistice

Tato terapie se vyznačuje využitím koně k rehabilitačním způsobům. Slouží to především lidem po úrazech či ke zmírnění trvalých zdravotních následků, kdy se zlepšuje kvalita života. Celý tento ozdravovací a zdraví prospěšný proces je postaven na navázání kontaktu s živým zvířetem, tedy v tomto případě s koněm, a jejich vzájemné důvěry. Hipoterapie bývá většinou pravidelnou záležitostí takových lidí. Tento způsob léčby bývá velice častým v rámci spousty farem a statků po celé České republice (Kiper et al. 2011).

3.3.4 Agroturistika v zahraničí

Venkovská turistika, respektive agroturistika je v Německu a ve Švýcarsku velice přirozeným a taktéž oblíbeným způsobem relaxu a trávení volného času. V těchto zemích existuje nespočet farem, které poskytují ubytování a pestré vyžití pro rodiny s malými dětmi, které tak raného věku přichází do styku s hospodářskými zvířaty jako je skot, koně, ovce kozy a další zvířata.

Na velice vysoké úrovni v oblasti agroturistiky a v rozmanitosti agroturistických nabídek se nachází Německo, a to nejvíce v oblastech jako je Bavorsko a Dolní Sasko. Je tomu tak především z důvodu, že na rozdíl od našeho hospodářství nebylo to německé v takové míře ovlivněno socialistickým způsobem hospodaření, a tudíž němečtí farmáři dostali prostor pro vybudování a udržení rozvoje podnikání soukromě. Od toho se také následně odvíjí výsledná kvalita poskytovaných služeb (Domi a Belletti 2022).

Agroturistika ve Švýcarsku, i přes to, že nese velkou spoustu předpokladů pro její rozvoj, není rozvinutá v takové míře jako v předešlých dvou zmíněných zemích. I přes to, že je v Rakousku ideální venkovská krajina, nevelký poměr místních obyvatel stěhujících se z venkova do měst a vhodné farmy (Streifeneder 2016). Švýcarsko je stále velice agroturisticky přínosnou a významnou zemí, která vybízí po této stránce k navštívení strávení alespoň pár dní na některé z farem v krásné přírodě (Szromek 2022).

4 Metodika

Nejefektivnějším způsobem získání dat pro výzkum do této diplomové práce byl zvolen výzkum na bázi dotazníkového šetření. Nejdříve, před rozhodnutím o hypotézách vztažených k předmětné práci, se jevílo jako vhodné, formou vědeckých článků seznámit se se všemi aspekty ohledně agroturistiky, venkovského cestovního ruchu a oblasti ubytování na farmách a statcích. Dále byla potřeba přesvědčit se o správnosti odborných termínů, jako jsou venkov a agroturismus, což bylo poté dále dovysvětleno respondentům, kteří často nemají o takových pojmech povědomí či si nejsou naprosto jistí, a tudíž by zaměnily správnost výsledků.

4.1 Kvantitativní výzkum

Na základě motivace získání hodnotnějších výsledků z dotazníkového šetření, bylo zvoleno šetření v terénu oproti využití internetových portálů s online dotazníky. Byla šetřena pouze oblast zkoumaného místa v rámci diplomové práce CHKO Křivoklátsko na různých stanovištích. Těchto stanovišť na území chráněné krajinné oblasti Křivoklátsko bylo zvoleno celkem pět. Naučná stezka Lány, kde vyplnilo celkem 33 respondentů, dále velmi turisticky oblíbené místo PP Vraní skála ve Svaté, kde byly získány odpovědi od 27 respondentů. Na naučné stezce PR Brdatka celkem vyplnilo dotazník 11 respondentů. V okolí zámku Nižbor odpovědělo na otázky dotazníku celkem 21 respondentů a v okolí keltského oppida ve Stradonicích nedaleko Nižboru celkem 8 respondentů. Průzkum probíhal po několik dní během měsíce října, listopadu, Vánočních svátků, před nimi i během víkendů v lednu.

Dotazník obsahoval celkem 22 otázek. Přímě směřované otázky na hypotézu, zda je agroturistika v CHKO Křivoklátsko stále oblíbenější oproti jiným CHKO v České republice a další otázky, které byly směřovány na hypotézu, zda volí návštěvníci raději ubytování na farmě v porovnání se standartně dostupným ubytováním.

4.1.1 První část dotazníku v rámci hypotézy č. 1

Prostřednictvím 14 otázek, které byly pokládány návštěvníkům CHKO Křivoklátsko v terénu, bylo cílem získat odpověď na hypotézu, zda je agroturistika v CHKO Křivoklátsko stále oblíbenější oproti jiným CHKO v České republice.

4.1.2 Druhá část dotazníku v rámci hypotézy č. 2

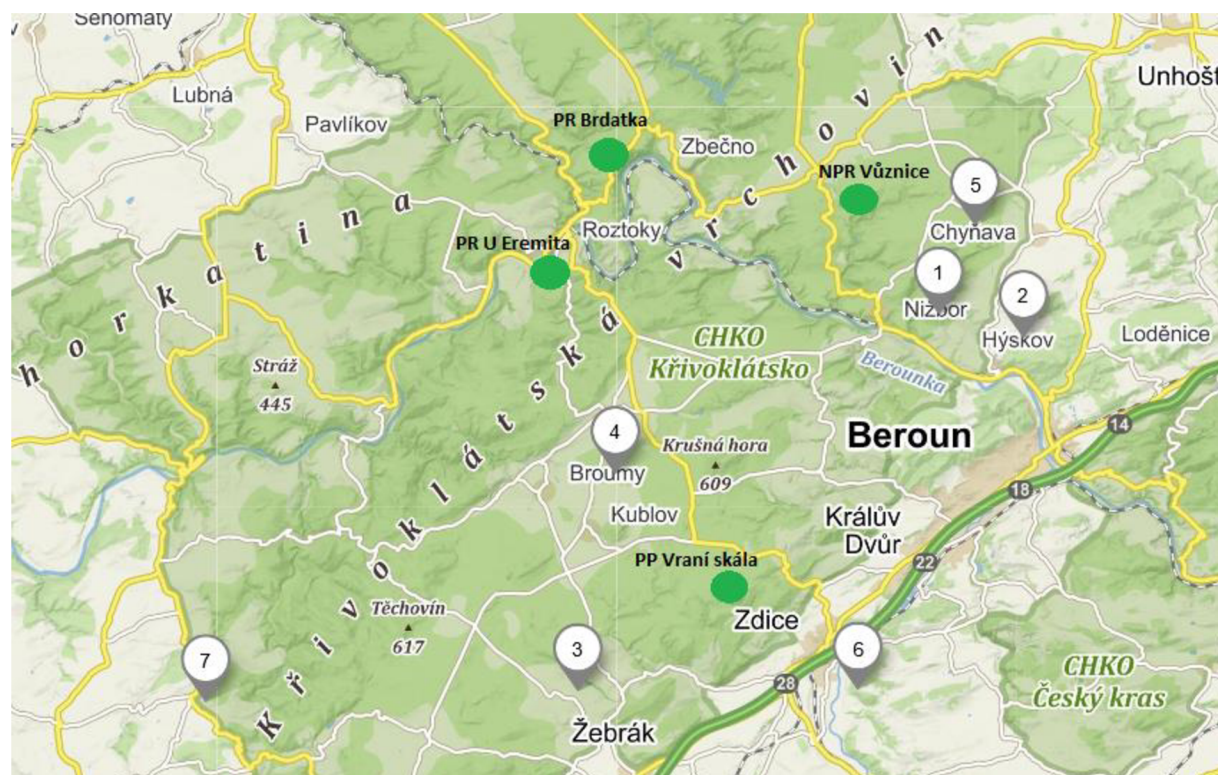
Prostřednictvím šesti následujících otázek, kdy bylo povětšinou respondentů nabídnuto několik variant odpovědi ohledně ubytování na farmách, byla v terénu zjišťována jedna z hypotéz, zda návštěvníci volí raději ubytování na farmě v porovnání se standartně dostupným ubytováním. Následující dvě otázky zkoumaly podporu lokálního trhu. Poté bylo na podkladě odpovědí respondentů vytvořeno grafické znázornění a procentuální výsledky byly přepsány do tabulkových editorů.

4.1.3 Analýza farem v oblasti CHKO Křivoklátsko a jeho těsném okolí

Druhý datový soubor vznikl formou rozhovorů s provozovateli a majiteli jednotlivých farem na území CHKO Křivoklátsko a v jeho těsném okolí (Obr. 7). Celkem se jednalo o sedm farem na tomto území, jejichž majitelé mi zodpověděli na odpovědi na otázky. Rozhovory probíhaly nejčastěji osobní formou.

Jednalo se o tyto farmy vyznačené na mapě na Obr:

- č. 1- Statek Krkavčí Hora-v obci Nižbor
- č. 2- Farma U Dvou pštrosů-v obci Hýskov
- č. 3- Zelený statek – v obci Bzová
- č. 4- Farma Zeusov – v obci Broumy
- č. 5- Statek U Merlina-v obci Chyňava
- č. 6- Farma Stehlík – v obci Chodouň
- č. 7- Alp Rieser Farm – v obci Terešov



Obr.7: Vyznačené farmy na Křivoklátsku a monitorované lokality v rámci návštěvnosti (zdroj: Mapy.cz 2023).

V okolí těchto farem se nachází lokality, které jsou monitorovány Agenturou ochrany přírody a krajiny v rámci návštěvnosti. Jedná se o tyto lokality: PR Brdatka, PR U Eremita, PP Vraní skála a NPR Vůznice-Jenčov. NPR Vůznice je skutečným klenotem Křivoklátska. V údolí stejnojmenného potoka se dochovala přirozená lesní společenstva. Tak pestrá, že se snad nedají s žádným jiným lesním ekosystémem u nás srovnat. Stráně nad Berounkou jsou na mnoha místech pořád domovem původních lesních společenstev (Eagles a McCool 2002).

Na základě ústní dohody byl do této práce poskytnut datový soubor, který byl využit k dalšímu zpracování. Pro účely dalšího zpracování výzkumu do diplomové práce mi byly po domluvě poskytnuty z AOPK aktuální přehledy monitoringu návštěvnosti čtyř vybraných lokalit, které se nachází v blízkosti zkoumaných farem, rančů či statků v rámci CHKO Křivoklátsko. Průběžný monitoring návštěvníků probíhá již řadu let ve vybraných chráněných oblastech v oblasti České republiky pomocí automatických sčítacích zařízení. Návštěvnost turistů je dlouhodobě sledována na 8 lokalitách. Čtyři sčítací zařízení jsou v současné době instalovány na oficiálních turistických stezkách a zbylé čtyři na neoficiálních stezkách (Zahradník et al. 2012). V rámci výzkumu pro účely diplomové práce se jednalo o místa PR Brdatka a PR U Eremita.

Pomocí přihlašovacích údajů a náhledu do monitoringu návštěvnosti v jednotlivých lokalitách byl vytvořen graf, který obsahuje vysledované počty na všech těchto místech za určité období. Nejvyšší počet návštěv za jednotlivé roky vždy představovala naučná stezka Brdatka, která se nachází dva kilometry vzdušnou čarou od Hamousova statku v obci Zbečno. Návštěva naučné stezky Brdatka v roce 2019 od 1. ledna do 31. prosince činila 18 671 návštěvníků.

4.1.4 SWOT analýza

SWOT analýza se využívá při prezentování informací o spoustě různých sférách zkoumání. Je postavena na základním principu a to takovém, že jsou prozkoumány silné a slabé stránky problematiky. V tomto případě agroturistiky na Křivoklátsku. Hlavním cílem této analýzy je vyhodnotit silné a slabé stránky v rámci agroturistiky na Křivoklátsku z obou pohledů. Z pohledů provozovatelů farem i jejich návštěvníků. To napomáhá lépe dosáhnout cílů (Ring 1984). Stejně je důležité si vytyčit předběžně slabé stránky, které poukážou na kontraproduktivní body v této oblasti pro následné dosažení výsledků. Hrozbami a příležitostmi jsou dvě taktéž důležité oblasti sledování v rámci dosažení zadaných cílů. Na základě těchto čtyř důležitých částí SWOT analýzy je nezbytné zkoumat podrobnosti tak, aby dostatečně interpretovaly zásadní klady a zápory pro rozvoj agroturistiky a jejího udržení a dalšího rozvinutí v této oblasti a také aby na základě zjištění stanovily cíle plně strategické pro nejvhodnější řešení.

5 Výsledky

V rámci přípravy podkladů pro analytickou část práce za účelem ověření obou hypotéz bylo na významných lokalitách CHKO Křivoklátsko, poblíž sledovaných farem, pro účely průzkumu, uskutečněno dotazníkové šetření v rámci sociologického výzkumu v terénu.

Během osobní návštěvy těchto míst, jako bylo například místo naučná stezka Lány, spolu s provedením diplomové praxe, byla provedena analýza na bázi strukturovaného rozhovoru spolu s tištěným dotazníkem, který byl rozdáván návštěvníkům. Otázky dotazníků se týkaly využívání služeb agroturistiky, její oblíbenosti, ubytování na farmách či statcích a podpoře lokálního trhu.

Dále, k prozkoumání oblasti agroturistiky a její oblíbenosti na Křivoklátsku, vznikl druhý výzkum. Tento výzkum sloužil k analýze farem a statků na Křivoklátsku a v jeho blízkém okolí. Na podkladě strukturovaného rozhovoru, který probíhal nejčastěji osobní formou, byli majitelé a provozovatelé farem a statků dotazováni na jejich podnikatelskou činnost, názor na agroturistiku v oblasti CHKO Křivoklátsko, nebo také na členství v organizacích podporující rozvoj venkovské turistiky a agroturistiky či pobírání dotací v souvislosti s jejich podnikatelskou činností. Jednotliví majitelé a provozovatelé farem zodpověděli na všech patnáct otázek, dokonce se podělili o významné zkušenosti častokrát spolu s dlouholetou praxí, které byly také velmi nápomocné do diplomové práce.

5.1 Kvantitativní výzkum

První otázkou pro návštěvníky bylo, jaký bývá motiv jejich dovolené. Celkem 85 % respondentů uvedlo, že jejich hlavním motivem bývá odpočinek. V přírodě, uprostřed Křivoklátska, rozhodně můžeme mluvit o odpočinku. Křivoklátské lesy a jejich okolí nečelí tak velkému náporu turistů, jako je tomu třeba například v CHKO Pálava či CHKO Třeboňsko. Na konci anonymního dotazníku byly šetřeny obecné informace vztažené k respondentům na základě průzkumu věku, pohlaví a zda pochází z města či venkova. Z hlediska pohlaví respondentů se dotazníku zúčastnilo 44 % mužů a 56 % žen. Nejčetnější odpovědi na otázky byly od věkové kategorie 18-25 let v celkovém poměru 30 % (Tab. 1). Následně druhou nejčetnější věkovou kategorií byli respondenti ve věku 26-35 let v zastoupení 20 %. Nejméně zúčastněných bylo ve věku 66 let a více v celkovém zastoupení 3 %.

Tab. 1: Věk respondentů

Věková kategorie	% zastoupení
Méně než 18 let	4 %
18-25 let	30 %
26-35 let	20 %
36-45 let	18 %
46-55 let	16 %
56-65 let	9 %
66 let a více	3 %

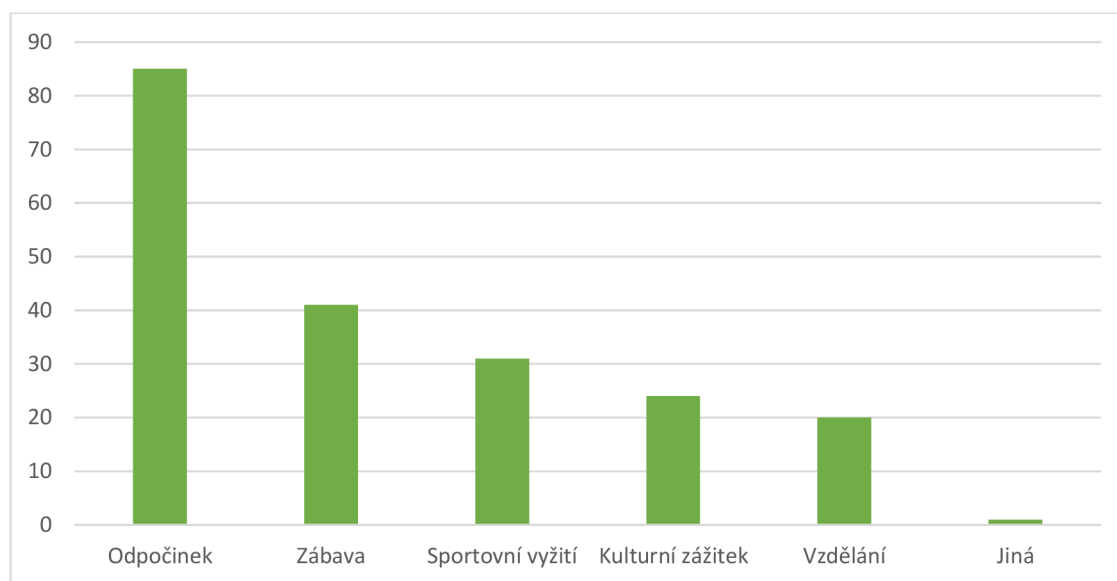
Dále z hlediska původu respondentů, 62 % dotazovaných odpovědělo, že žijí ve městě a zbylých 38 % respondentů odpovědělo, že žijí na venkově. Význam termínu venkov bylo respondentům napřed slovně vysvětleno.

5.1.1 První část dotazníku v rámci hypotézy č.1

Hypotéza: Je agroturistika v CHKO Křivoklátsko stále oblíbenější oproti jiným CHKO v České republice?

1) Jaký je motiv Vaší dovolené?

U této otázky bylo možné zvolit více odpovědí. Z nabízených možností, jež mohou představovat pro dotazované hlavní motiv, podle kterého volí svou dovolenou, vybralo 85 respondentů motiv odpočinku. Druhou nejhojněji zvolenou odpovědí byl motiv ve formě zábavy, kterou zvolilo 41 respondentů. Sportovní vyžití zvolilo celkem 31 respondentů, kulturní zážitek 24, vzdělání 20. Jinou možnost zvolil pouze jeden ze všech dotazovaných a uvedl slovně „čas strávený s rodinou“. Hodnoty na svislé ose grafu znázorňují počet respondentů.

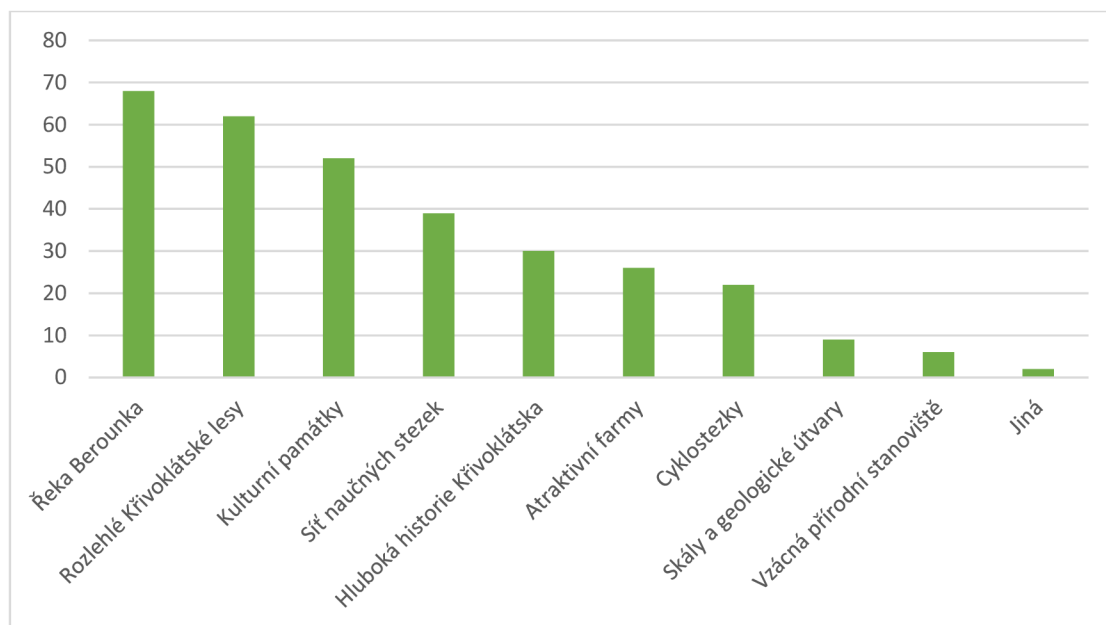


Obr. 8: Jaký je motiv Vaší dovolené?

2) Které z těchto předností CHKO Křivoklátsko podle Vás zvyšují návštěvnost z pohledu agroturistiky?

Na výběr bylo zde z více odpovědí. 68 % dotazovaných je přesvědčeno, že řeka Berounka představuje velké lákadlo z hlediska návštěvnosti CHKO Křivoklátsko. 62 % dotazovaných se domnívá, že návštěvnost zvyšují rozlehlé Křivoklátské lesy, 52 % respondentů zvolilo kulturní památky, 39 % vybralo za aspekt, který zvyšuje návštěvnost této oblasti síť naučných stezek, 30 % dotazovaných sází na hlubokou historii Křivoklátska, 26 % dotazovaných zvolilo atraktivní farmy na území Křivoklátska, které zvyšují návštěvnost této oblasti, 22 % dotazovaných vybralo cyklostezky, že právě ty se podílí na zvyšování návštěvnosti této oblasti.

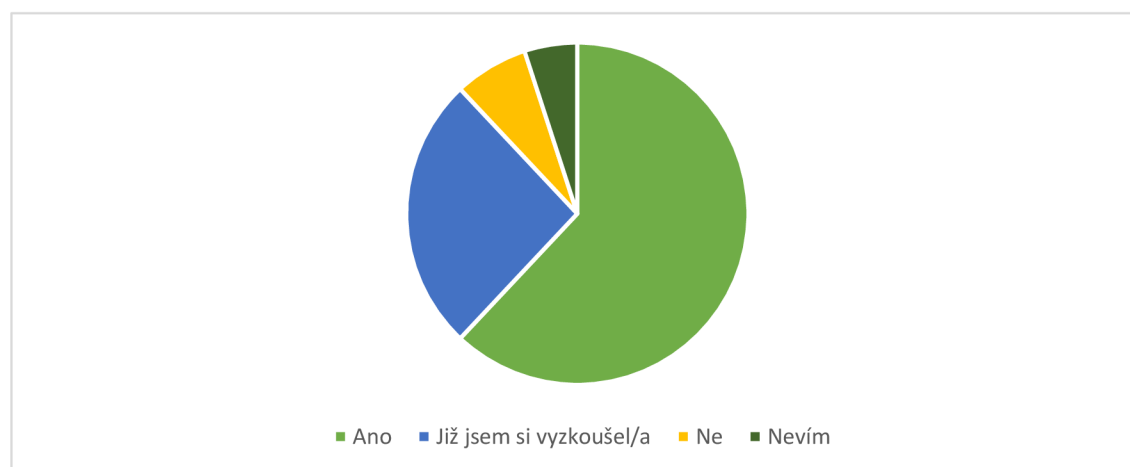
9 % respondentů uvedlo, že za zvyšující návštěvnost mohou skály a geologické útvary na tomto území, 6 % respondentů zvolilo vzácná přírodní stanoviště za to, co zvyšuje návštěvnost a 2 % uvádí jinou možnost v podobě kempování ve stanech a krásná místa s čistou přírodou bez přílišného náporu turistů.



Obr. 9: Které z těchto předností CHKO Křivoklátsko podle Vás zvyšuje návštěvnost z pohledu agroturistiky?

3) Měl/a byste zájem vyzkoušet si některou agroturistickou činnost v CHKO Křivoklátsko?

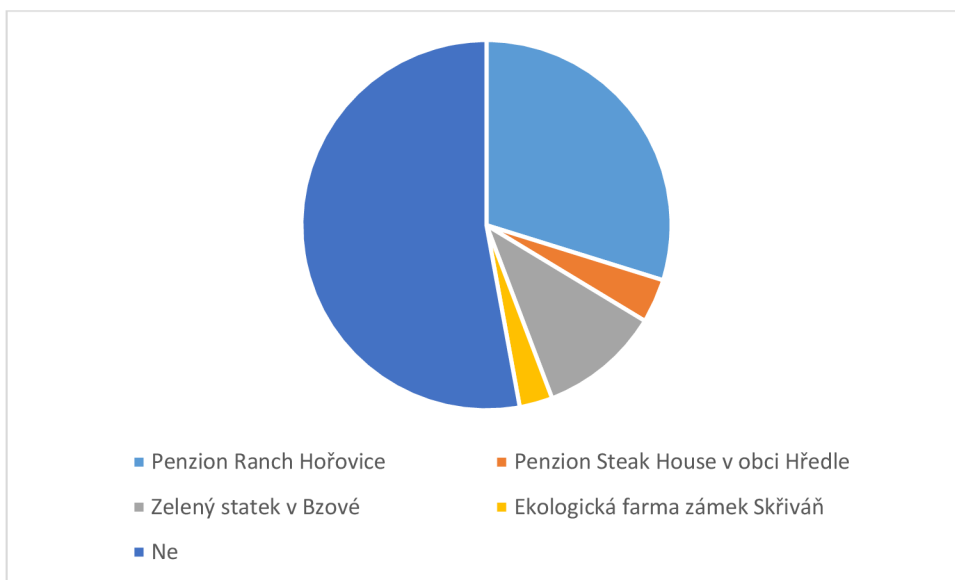
Velká část respondentů, 62 % má zájem si vyzkoušet některou agroturistickou činnost. 26 % respondentů si již vyzkoušeli některou agroturistickou činnost. 7 % respondentů nejeví zájem vyzkoušet si některou agroturistickou činnost. Zbýlých 5 % respondentů neví, jestli o to má zájem.



Obr.10: Měl/a byste zájem vyzkoušet si některou agroturistickou činnost v CHKO Křivoklátsko?

4) Byl/a jste již někdy ubytován/a v některém z těchto agroturisticky zajímavých míst?

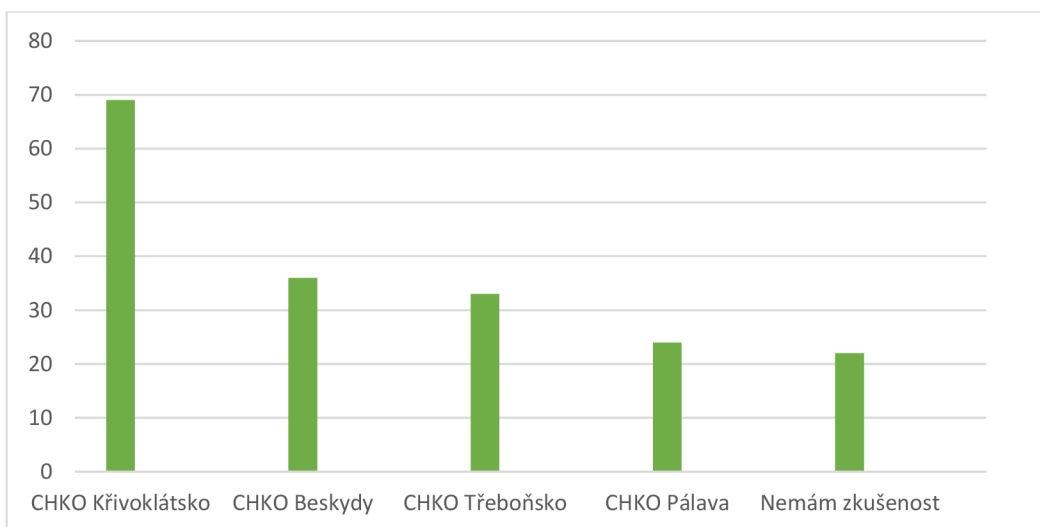
55 % respondentů nebylo ubytováno v žádném z těchto míst. 31 % respondentů bylo ubytováno v penzionu Ranch v Hořovicích. Celkem 11 % respondentů bylo ubytováno na Zeleném statku v Bzové. 4 % respondentů bylo ubytováno v Penzionu Steak House v obci Hředle. Zbývá 3 % respondentů byla ubytována v ekologické farmě Skřiváň.



Obr. 11: Byl/a jste někdy ubytován/a v některém z těchto agroturisticky zajímavých míst?

5) Máte zkušenost s agroturistikou v některé z těchto oblastí CHKO?

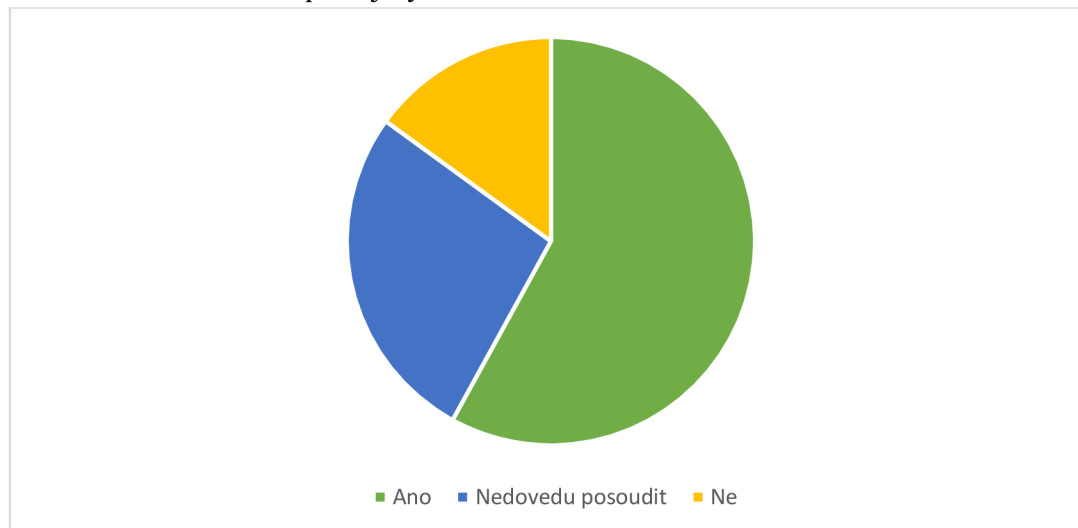
S agroturistikou v CHKO Křivoklátsko má zkušenost celkem 69 % respondentů z celkového počtu, v CHKO Beskydy má zkušenost a agroturistikou 36 % respondentů, 33 % respondentů má zkušenost s agroturistikou v CHKO Třeboňsko, v CHKO Pálava má zkušenost 24 % a žádnou zkušenost zvolilo 22 % respondentů.



Obr. 12: Máte zkušenost s agroturistikou v některé z těchto oblastí CHKO?

6) Vede si podle Vás CHKO Křivoklátsko v rámci agroturistiky dobře oproti jiným CHKO v České republice?

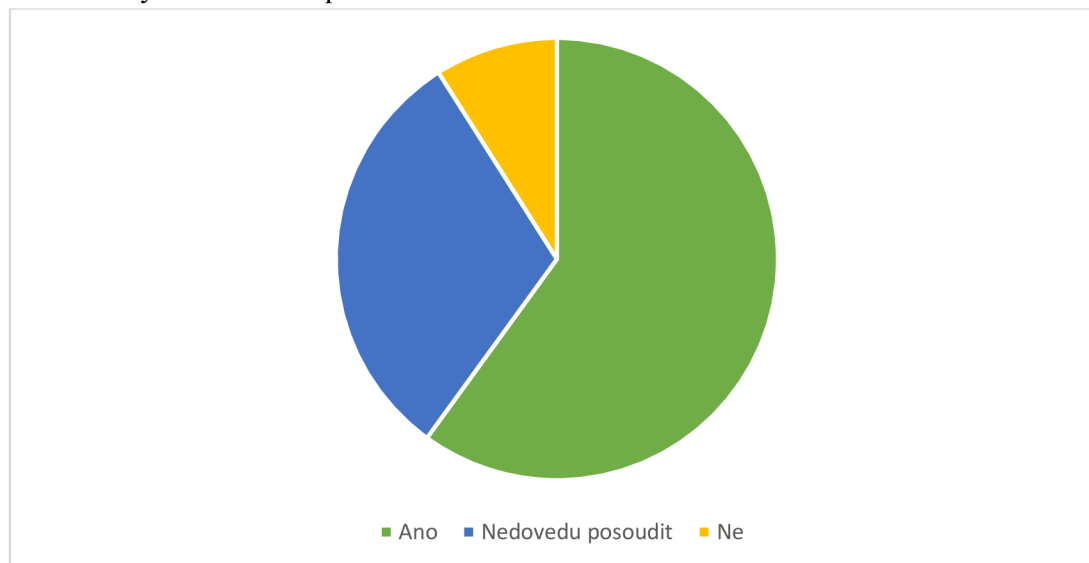
Podle 58 % respondentů si vede CHKO Křivoklátsko v rámci agroturistiky dobře ve srovnání s jinými CHKO na území ČR. Celkem 15 % respondentů se domnívá, že si CHKO Křivoklátsko v oblasti agroturistiky v porovnání s jinými chráněnými krajinnými oblastmi v rámci České republiky dobře nevede. 27 % respondentů nedovede posoudit, zda si vede CHKO Křivoklátsko dobře oproti jiným CHKO.



Obr. 13: Vede si podle Vás CHKO Křivoklátsko v rámci agroturistiky dobře oproti jiným CHKO v České republice?

7) Těší se podle Vašeho názoru agroturismus v CHKO Křivoklátsko stále větší oblibě?

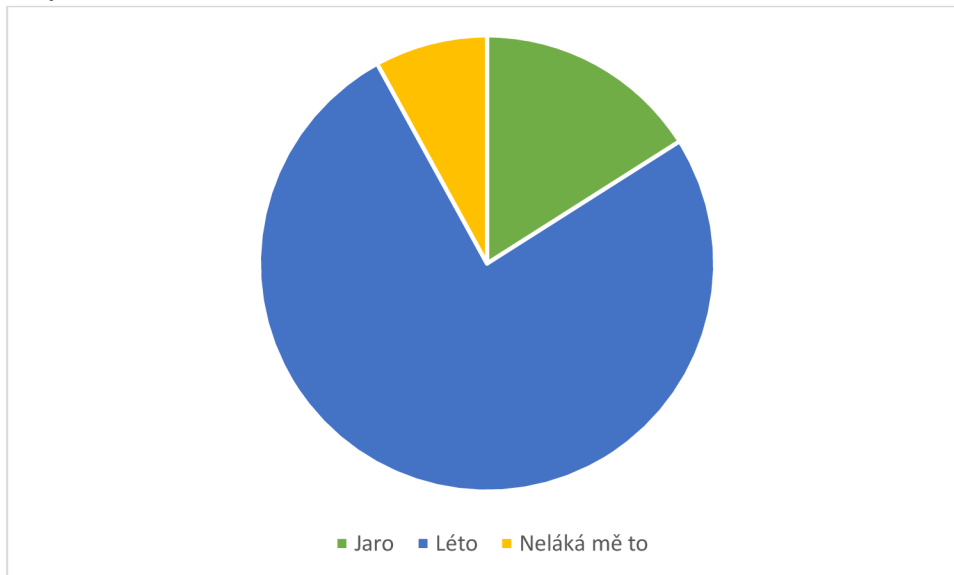
Celkem 60 % respondentů odpovědělo, že se podle jejich názoru agroturistika v této oblasti těší stále větší oblibě. Podle 9 % dotazovaných se agroturistika není stále oblíbenější. 31 % dotazovaných nedovede posoudit.



Obr. 14: Těší se podle Vašeho názoru agroturismus v CHKO Křivoklátsko stále větší oblibě?

8) Ve kterém z těchto dvou ročních období Vás nejvíce láká navštívit farmu v CHKO Křivoklátsko?

Na jaře s oblibou navštěvuje farmy 16 % respondentů. V letních měsících navštěvuje agrofarmy 76 % z celkového počtu dotazovaných. Zbýlých 8 % respondentů návštěva agrofarmy vůbec neláká.



Obr. 15: Ve kterém z těchto dvou ročních období Vás nejvíce láká navštívit farmu v CHKO Křivoklátsko?

Tabulka 2 nasvědčuje tomu, že většina respondentů se domnívá, že se jedná z pohledu agroturistiky v této oblasti o velice atraktivní oblast.

Tab. 2: Oblíbenost agroturistiky na Křivoklátsku

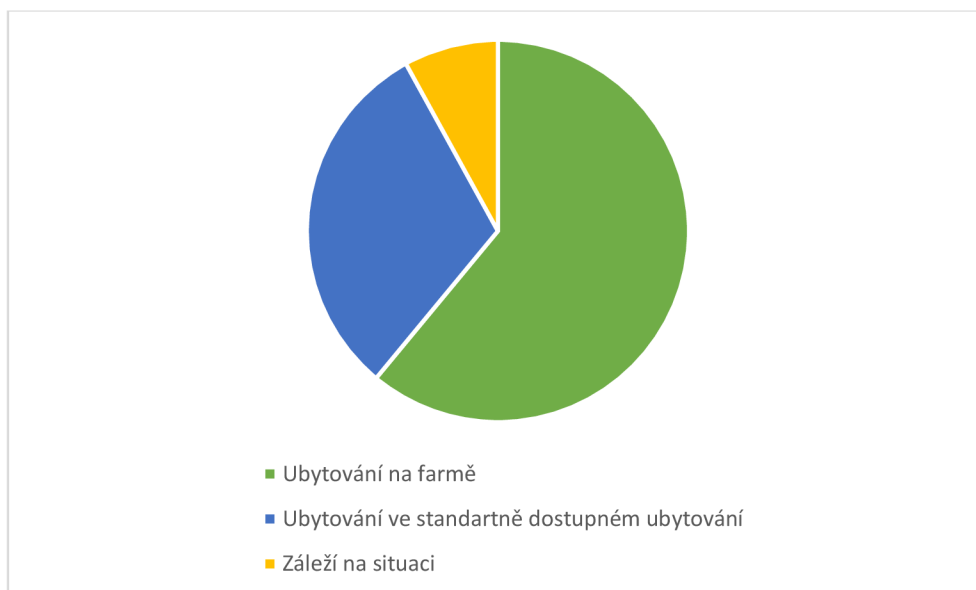
Otázka	Ano	Ne	Nedovedu posoudit
1. Byl/a jste již někdy na farmě či statku na Křivoklátsku ubytován/a?	63 %	37 %	/
2. Je podle Vás CHKO Křivoklátsko z pohledu agroturistiky atraktivní lokalitou?	91 %	1 %	8 %
3. Má podle Vás agroturistika v CHKO Křivoklátsko dostatečnou reklamu ve srovnání např. s CHKO Pálava?	2 %	77 %	21 %

5.1.2 Druhá část dotazníku v rámci hypotézy č. 2

Hypotéza: Volí návštěvníci raději ubytování na farmě v porovnání se standartně dostupným ubytováním?

1) Zvolil/a byste pro Vaši dovolenou raději ubytování na farmě či ve standartně dostupném ubytování?

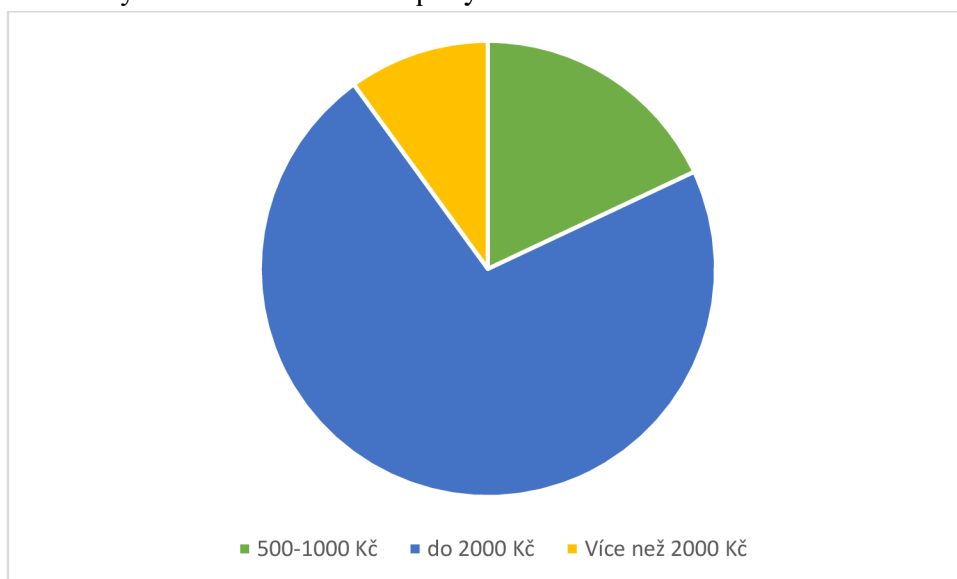
Celkem 61 % dotazovaných odpovědělo, že by ubytování volilo na farmě, 31 % respondentů ve standartně dostupném ubytování. Zbýlých 8 % respondentů se domnívá, že při volbě záleží na situaci.



Obr. 16: Zvolil/a byste pro Vaši dovolenou raději ubytování na farmě či ve standartně dostupném ubytování?

2) Jaká by měla být cena za jednu noc strávenou na farmě?

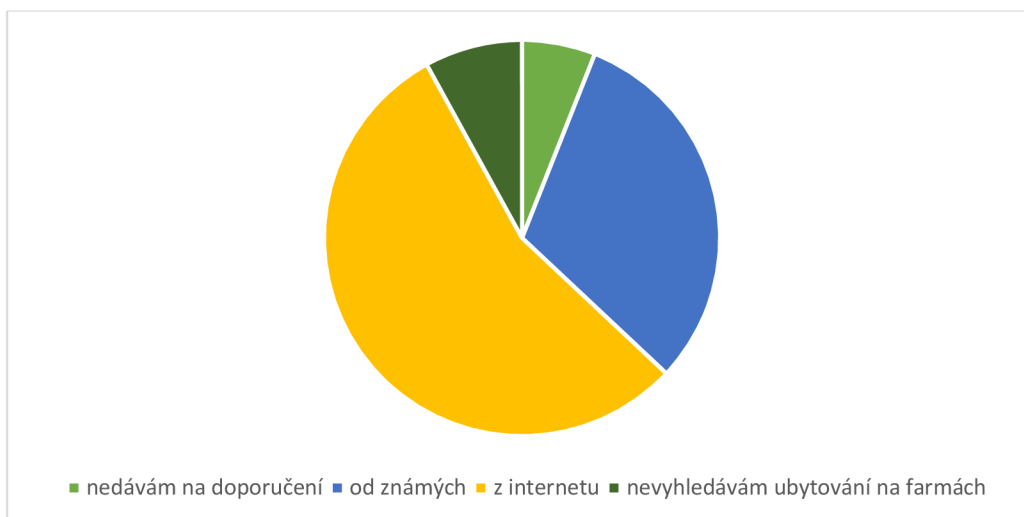
Dle 72 % respondentů by cena za jednu noc v ubytování na farmě neměla přesáhnout dva tisíce korun. Dle 10 % respondentů klidně cena za noc strávenou v ubytování na farmě může přesáhnout dva tisíce korun. 18 % respondentů se domnívá, že by se cena za jednu noc strávenou v ubytování na farmě měla pohybovat v rozmezí 500–1000 korun.



Obr. 17: Jaká by měla být cena za jednu noc strávenou na farmě?

3) Pokud byste vybíral/a pobyt na farmě, dal/a byste spíše na doporučení známých či se spolehnete na doporučení z internetu?

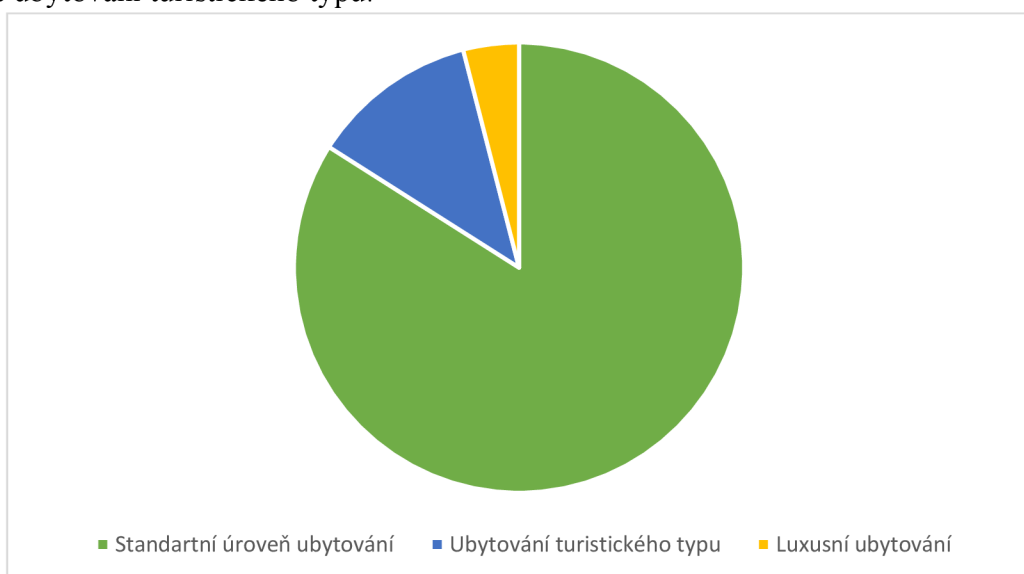
Největší část respondentů 55 % vybírá pobyt na farmě přes internet, 31 % dá na doporučení od svých známých, 6 % respondentů vůbec nedává na doporučení a rozhoduje se dle sebe a 8 % respondentů vůbec nevyhledává takový typ ubytování.



Obr. 18: Pokud byste vybíral/a pobyt na farmě, dal/a byste spíše na doporučení známých či se spolehnete na doporučení z internetu?

4) Jakou úroveň ubytování na farmě očekáváte?

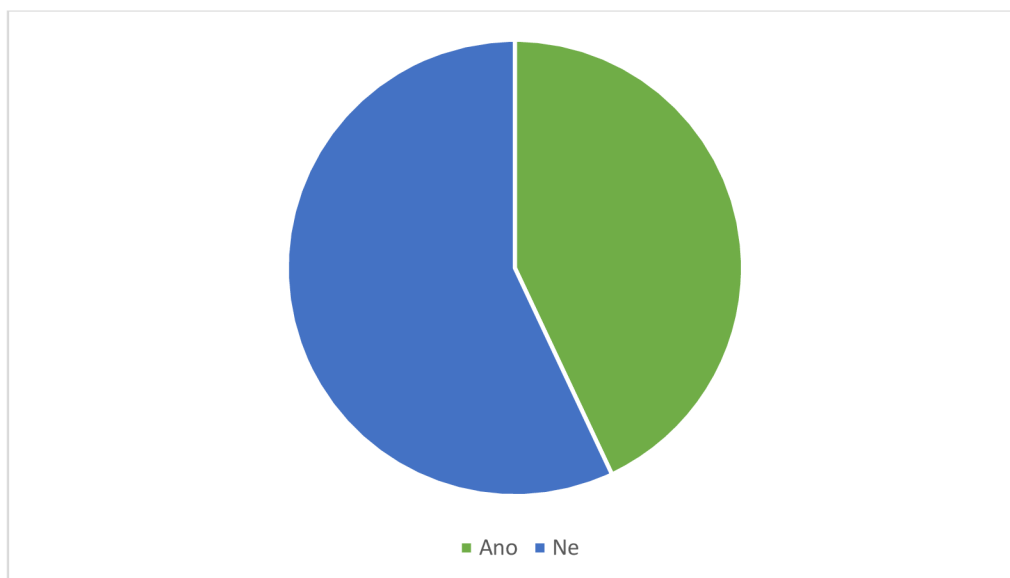
Celkem 84 % respondentů očekává na farmě standartní úroveň ubytování. 4 % respondentů očekávají na farmě luxusní ubytování. Zbýlých 12 % respondentů očekává na farmě ubytování turistického typu.



Obr. 19: Jakou úroveň ubytování na farmě očekáváte?

5) Volil/a jste dosud ubytování spíše na farmě než v běžně dostupném ubytování?

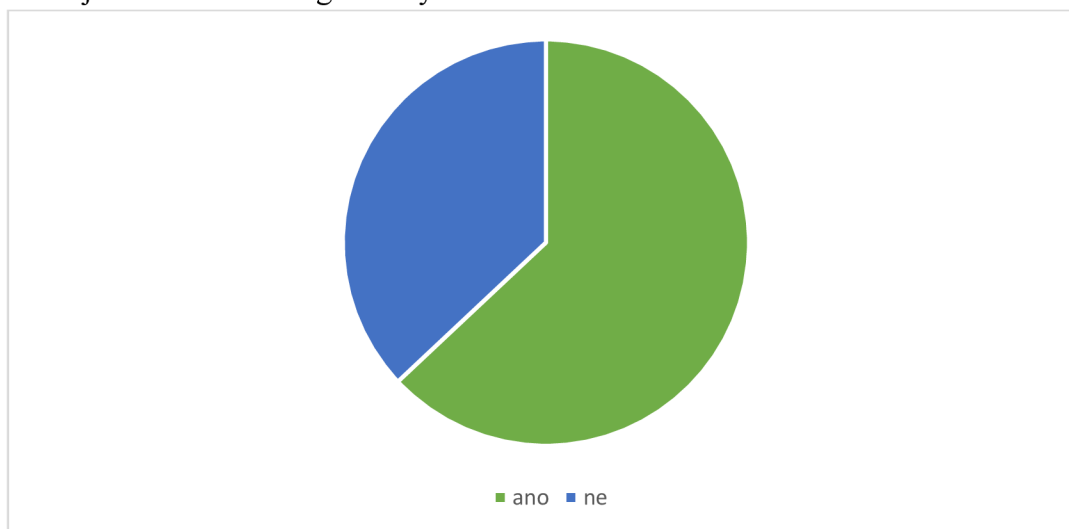
Celkem 57 % respondentů volila spíše ubytování na farmě než v běžně dostupném ubytování. Celkem 43 % respondentů nevolilo dosud spíše ubytování na farmách s porovnáním v běžně dostupných ubytování.



Obr. 20: Volil/a jste dosud ubytování spíše na farmě než v běžně dostupném ubytování?

6) Přemýšlíte do budoucna o ubytování na farmě?

Celkem 63 % o tom do budoucna přemýšlí. Celkem 37 % respondentů uvedlo, že o tom do budoucna neuvažuje. Dle předešlé otázky ti lidé, kteří pocházeli z města více uvažují nad návštěvou agrofarmy.



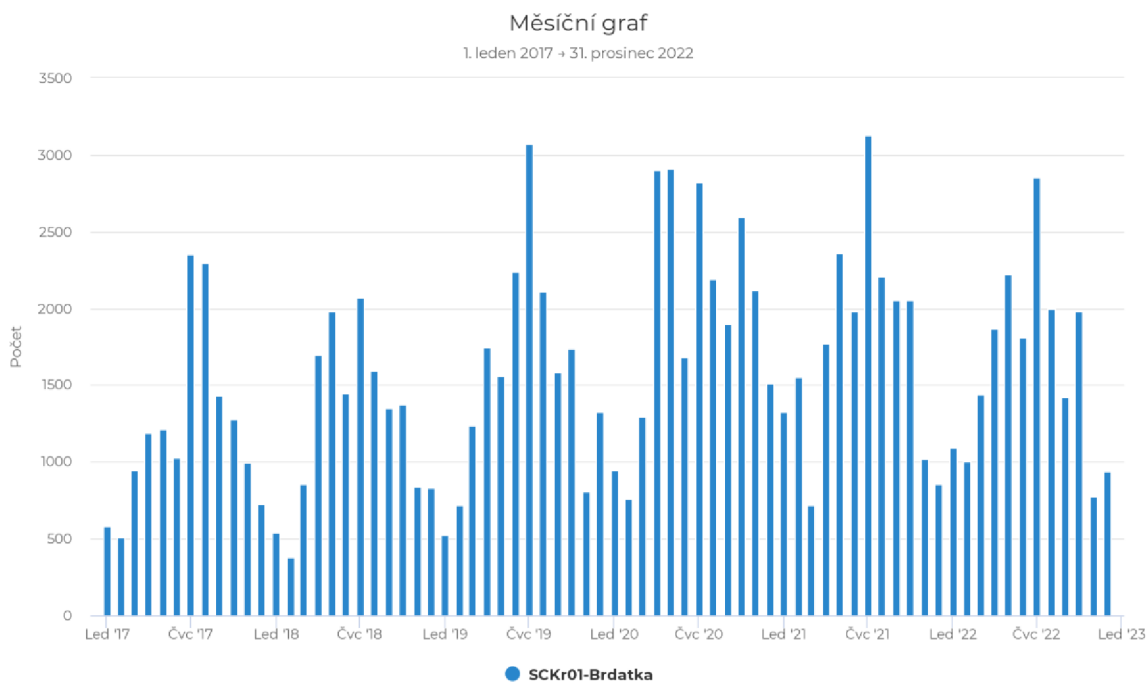
Obr. 21: Přemýšlíte do budoucna o ubytování na farmě?

Z tabulky uvedené níže, týkající se podpory místního trhu a nákupu potravin od českých farmářů, (Tab. 3) lze soudit, že je podpora lokálního trhu a místní ekonomiky na dobré úrovni. 62 % respondentů nakupuje výrobky od českých farmářů. Celkem 76 % respondentů by využila možnost nákupu z farem i prostřednictvím e-shopu.

Tab. 3: Otázky týkající se podpory místního trhu, podpory místních farmářů a místní ekonomiky

Otázka	Ano	Ne
1. Využil/a byste možnost nákupu z farmy i formou e-shopu?	76 %	24 %
2. Nakupujete od českých farmářů?	62 %	38 %

5.1.3 Monitoring návštěvnosti



Obr. 22: Graf návštěvnosti PR Brdatka, (zdroj: AOPK 2022)

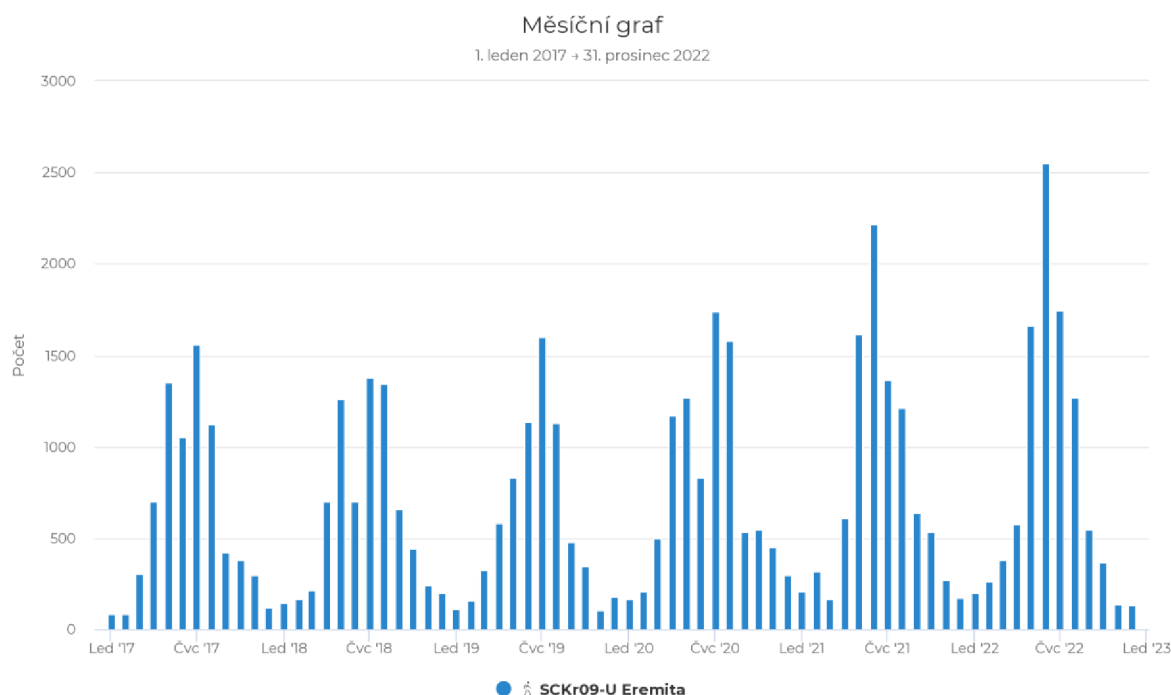
Z grafu (Obr. 22) je patrné, že v roce 2019, kdy přišel Covid-19 do České republiky, se zájem o navštěvování přírodních lokalit v rámci CHKO Křivoklátsko zvýšil oproti roku 2017 či roku 2018. Dle (Tab. 4) se od roku 2019 návštěvnost PR Brdatka udržuje v podobných číslech návštěvnosti a stále převyšuje předešlé roky do příchodu pandemie Covid-19.

Tab. 4: Návštěvnost PR Brdatka v letních měsících v letech 2019-2021

	2019	2020	2021
červen	1030	1684	1977
červenec	2351	2822	3125
srpen	2298	2191	2210
září	1429	1901	2057

Smíšené lesy Křivoklátska mohou působit dojmem nekonečnosti. Jen v Křivoklátsku může člověk zažít pocit z tisového složení lesa při přírodní rezervaci U Eremita. Nikde jinde u

nás jeho souvislé porosty člověk nenalezne. Tis červený byl na vyhynutí už ve středověku, protože se z něj vyráběly šípy a oštěpy. Tisový les, skutečný magický prostor s nejjedovatějšími stromy celého kontinentu. Tis ve velmi vysokých koncentracích obsahuje pro člověka smrtelné toxiny.



Obr. 23: Graf návštěvnosti PR U Eremita (zdroj: AOPK 2022)

Z obou grafů (Obr. 22) a (Obr. 23) je patrné, že návštěvnost v rámci celého roku dosahuje vždy nejvyšších výsledků během letních měsíců. To koresponduje s výsledky z výše přiloženého dotazníku, který dokazuje, že 76 % respondentů navštěvuje farmy a statky nejraději a nejčastěji v létě. Návštěvu farem a statků ovlivňuje tedy také aspekt sezónnosti. PR Brdatka a PR U Eremita se nachází v blízkosti několika farem zabývajících se agroturistikou.

5.1.4 Analýza farem v oblasti CHKO Křivoklátsko a jeho těsném okolí

Šetření probíhalo formou osobních rozhovorů s předem připraveným schématem otázek, na které odpovídali majitelé celkem sedmi farem na Křivoklátsku a v jeho těsném okolí.

1) Je podle Vás CHKO Křivoklátsko atraktivní oblastí pro agroturistiku, pro provozování farmy či statku?

Všichni dotazovaní jsou přesvědčeni, že se jedná o velice atraktivní oblast. Říkají, že v CHKO Křivoklátsko je nádherná krajina, kopce, lesy, divoká zvířata, atraktivní historické památky. Myslí si, že pro agroturistiku je Křivoklátsko velmi příjemnou oblastí, kde se musí dodržovat určitá pravidla. Říkají, že sem přijíždí lidé ze všech koutů nejen naší republiky, ale i velká spousta cizinců, především v letních měsících. Spousta provozovatelů farem pochází či delší dobu žili například v Alpách, na jižní Moravě, v Bílých Karpatech a podobně na přírodu bohatých místech. Po přestěhování se do CHKO Křivoklátsko říkají, že hledali podobně rozmanitou přírodu, ale zároveň blíže hlavní městu Praha, kde si neumí představit žít, a proto

zvolili toto unikátní místo pro svoji podnikatelskou činnost, kde mohou dělat, co je baví a co je činí šťastnými. Tudíž se přestěhovali na venkov, do krásné přírody s hlubokou historií, kde budou mít soukromí a kde se nebudou bát o své děti, a přitom budou poblíž Prahy z praktických důvodů rychlé civilizace i dopravní dostupnosti s potenciálními návštěvníky.

2) Znáte historii Vašeho statku/ budovy, ve které na farmě podnikáte?

Většina majitelů svůj statek zrekonstruovala, proto velice dobře znají historii budovy, celého areálu a místa, kde statek, často po dlouhá staletí, stojí. Často provozovatelé farem zaslali dlouhé, zajímavé spisy ohledně historie jednotlivých zemědělských usedlostí. Po dlouhých a náročných rekonstrukcích, dali svá stavení do provozu a souvztačně se snažili budovám stále zachovat svého ducha, a tak dali usedlostem přirozený ráz, který citlivě zakomponovali do krajiny tak, aby pasoval do okolní přírody. Často poskytují ubytování v dnes již moderních prostorech, které v dřívějších dobách sloužily například jako pokoj statkáře. Velká část provozovatelů farem na Křivoklátsku při rekonstrukcích a následně při zřizování ubytování, které mělo mít charakter ubytování v soukromí, vycházeli ze svých poznatků, které si sami pamatovali a které se jim zamlouvalo například v ubytování v Rakousku, Itálii, Německu či Švýcarsku.

3) Jak dlouho již takto podnikáte?

Velká spousta majitelů farem na Křivoklátsku podniká touto formou většinou okolo 8-15 let. Spousta majitelé farem říká, že si jejich rozlehlý statek se zahradou nechtěly nechávat je pro sebe či také kvůli malým dětem, pro které neměly hlídání. A proto se rozhodli zpřístupnit svůj statek veřejnosti a pracovat tak zvaně z domova. Dále z důvodu, že provozovatelé zkoumaných farem na Křivoklátsku rádi poznávají nové lidi a tento typ podnikání s možností ubytování v soukromí jim připadalo jako vhodné řešení.

4) Poskytujete ubytování na Vaší farmě? Jaká je kapacita ubytování?

Spousta farem či statků na Křivoklátsku ubytování již neposkytuje-z důvodu, že to majitele obíralo o jejich drahocenný čas, který využijí raději při zemědělské činnosti. Dále se v několika stacích či farmách chystají ubytování návštěvníkům zprostředkovat a nyní je to v procesu zřizování. Někteří provozovatelé farem ubytování poskytují. Například Statek Krkavčí Hora disponuje 12 pokoji s celkovou kapacitou 27 lůžek a dvěma apartmány v samostatném domku navazujícím na budovu penzionu s celkovou kapacitou až 8 osob. V jiných ubytováních se většinou pohybuje kapacita ubytování okolo 10 osob. Často z prostor bývalých maštalí či stájí vybudovali apartmány a v podkrovních místnostech objektu například společenské místnosti, které mohou sloužit ke společenským akcím.

5) Vyrábíte na farmě některé produkty?

Většina těchto farem na Křivoklátsku vyrábí vlastní produkty. Nejčastěji se jedná o mléčné výrobky, jakými jsou třeba sýry, máslo, tvaroh, jogurty ale také třeba slepičí vejce. Dále se na farmě Alp Rieser Farm jedná o výrobky, převážně z vlny u nich žijících alpak, v sezóně pak v malém množství přímo z farmy kozí produkty. Paní majitelka nabízí také kreativní kurzy předení/plstění/sýrařství. Hosté mohou také v průběhu sezóny ochutnávat plody ze zahrady, jako jsou domácí třešně, muchovníky, angrešty, rybíz, jablka, aronie, ořechy či bylinky formou samosběru. Dále občas na některých z farem probíhají domácí zabijačky pro domluvené skupiny lidí, kterých se také mohou hosté při pobytu na farmě zúčastnit a vyzkoušet si zpracování masa a přípravy zabijačkových specialit. Dále na několika z těchto vybraných farem

na Křivoklátsku probíhají kurzy pletení košíků z vrbového proutí. Letos se například takový kurz uskuteční 27.5. na Zeleném statku v obci Bzová.

6) Nabízíte prodej ze dvora či provozujete e-shop?

Většina farem, až na pár výjimek, prodej ze dvora nabízí. Představuje to pro ně pohodlnou cestu prodeje. E-shop neprovozuje více než 70 % farem na Křivoklátsku.

7) Jeví návštěvníci/hosté zájem vyzkoušet si na Vaší farmě/statku některou činnost?

Někteří tvrdí, že rozhodně ne, že jsou návštěvníci fyzicky opatrní a že maximálně jeví zájem na farmě o projížďku na koni. Jiní zas, že si návštěvníci chtějí aktivně vyzkoušet všechny možné činnosti, které jsou na jejich farmě možné. Například, že projeví zájem o vyzkoušení si kydání koní a starost o koně. Jiní zas, že mají návštěvníci pokaždé velkou chuť si vyzkoušet činnosti na farmě, protože jsou přece tak zajímavé! Jedná se například o ruční dojení koz, česání a předení vlny alpak, tvoření při projektových /kreativních dnech a dalších. Podle dalších si hosté příliš nechtějí vyzkoušet práci na farmě, spíše přijíždí za odpočinkem a rádi si popovídají a vymění si názory na konkrétní činnosti či aktivity provozované na farmě. Často si prý hosté chtějí především užívat památek a turisticky zajímavých míst v okolí. Rádi se prý prochází po farmě, promlouvají ke zvířatům, hladí je a krmí, zatímco si užívají ticho a klid na zahradě.

8) Myslíte si, že je propagace prostřednictvím webových stránek či sociálních sítí důležitá?

Všichni majitelé farem jsou přesvědčeni, že propagace prostřednictvím internetu je více než důležitá a že v dnešní době je to významná, skoro až rozhodující forma, jak o sobě dát vědět a jak se dostat do povědomí širší veřejnosti. Dokonce spousta majitelů tvrdí, že od chvíle, kdy zřídili své internetové stránky, měli více návštěvníků.

Většina využívá kromě svých webových stránek k propagaci farmy hlavně platformy jako je Instagram a Facebook, kde zveřejňují příspěvky, co je u nich na farmě nového a co mohou zákazníci aktuálně vidět či zakoupit. Další z dotazovaných majitelů farmy tvrdí, že je propagace skrze sociální sítě a webové stránky velice důležitá, avšak další dobrý způsob předání tipů k návštěvě je přímo mezi lidmi/přáteli.

9) Činí Vám agroturistika nějaké trable? (např. parkující auta mimo určené zóny v obci)

Na tuto otázku všichni farmáři odpověděli, že víceméně jim agroturistika trable nečiní. Maximálně zmiňují nepřízpůsobivé pejskaře, kteří i přes varování a různé vývěsky na plotech farem, nemají své psy na vodítku a vede to ke zbytečným problémům. Dále se z jejich pohledu jedná (opět i přes varování a zákazy) o krmení jejich zvířat skrz ploty.

Jedni majitelé farmy odpověděli, že jim občas činí trable špatné parkování hostů na místech mimo ta, pro ně vyznačená. Možná z pohledu sousedů to činí drobný problém.

10) Zaznamenali jste v poslední době nějaké změny, pokles či nárůst zájmu návštěvníků o agroturistiku (ve spojitosti s pandemií Covid-19, válkou na Ukrajině).

Povětšinou si majitelé farem příliš nevěšili nějakých velkých v návštěvnosti změn v rámci těchto událostí. Pár majitelů tvrdí, že během Covidu-19 a chvíli po pandemii byl znatelný

pokles, hlavně zahraničních turistů. Od letošního roku se turisté z ciziny zase začali vracet a říkají, že Češi jezdí a jezdili i během horších časů. Někteří z nich se ale obávají že ekonomický náraz, a tedy pokles návštěvnosti, možná ještě přijde.

11) Navštěvují vás někteří lidé pravidelně?

Majitelé farem tvrdí, že je spousta návštěvníků navštěvuje pravidelně, s chutí a zájmem a rádi se k nim vrací, aby se dozvěděli a podívali, co je nového. Spousta lidí prý dováží ovoce a zeleninu koním, či jezdí pravidelně nakupovat jejich výtečné výrobky. Často uvádí, že mají stále ale i nové hosty.

12) Navštěvují Vaši farmu/statek rodiny s malými dětmi, či aktivní senioři?

Všechny farmy nejčastěji navštěvují rodiny s malými dětmi, dále školy a školky, aktivních seniorů je v porovnání s těmito skupinami méně, ale také farmy a statky rádi navštěvují. Po dohodě je možná na několika statcích například i komentovaná prohlídka statku či projížďky na koních.

13) Využíváte členství v některé organizaci, svazu či místní akční skupině?

Pouze jedna farma je ve svazu venkovské turistiky a agroturistiky a jsou za to vděční. Když potřebují radu, mohou se na to svaz kdykoli obrátit. Většina ostatních farem je pouze členy v chovatelských svazích ohledně chovu zvířat na farmě.

14) Čerpáte některé dotace vztahované k provozu podnikatelské činnosti?

Většina farem čerpá nejčastěji dotace na plochu, ale také často tvrdí, že čerpaná částka nepokryje ani polovinu roční spotřeby sena. Malí farmáři takovou podporu bohužel nemají. Na druhou stranu říkají, že to pro ně představuje výzvu. Některé farmy nečerpají žádné dotace. Často odpovídají, že pro ně systém čerpání dotací příliš komplikovaný a podmínky pro získání dotací příliš složité. Často financují provoz farmy ze svých příjmů a hypotéky.

15) Činí Vás tato činnost (provozovat farmu/statek) šťastnými? Popř. vidíte v agroturistice potenciál do budoucna?

Všichni provozovatelé a majitelé farem odpověděli, že je tato práce činí velice šťastnými i přes velkou fyzickou námahu a často i nedorozumění s návštěvníky-právě v souvislosti s ubytováním-pozdní příjezdy ve večerních hodinách či návštěva farem se psy. Odpovídají, že v agroturistice vidí rozhodně potenciál do budoucna. Agroturistiku vnímají rozhodně důležitý prvek, a ještě více pro oblast Křivoklátska, kde je takových farem méně. Jednotlivý majitelé farem o sobě vzájemně nevědí, často spolupracují například se sousedy, co se týče produkce vajec, starost o zvířata či pomocnou ruku na farmě. Majitelé těchto farem nejvíce zmiňují v souvislosti s rozvojem agroturistiky do budoucna především návštěvu farmy z pohledu malých dětí. Říkají, že spousta dětí u nich na farmě vidí některá zvířata poprvé v životě a připadá jim to k zamyšlení. Velké množství majitelů farem je také přesvědčena, že se zájem o agroturistiku bude v příštích letech ještě zvyšovat, například souvztažně se zdražováním potravin, zastavěnou plochou v rámci měst a dalších aspektů. Další říkají, že je to úžasný pocit. Zejména, že zpětná vazba od zvířátek i návštěvníků je naplňuje. Z pohledu propagace farem je stále nabídka oproti propagaci v rámci například CHKO Pálava v nižším měřítku.

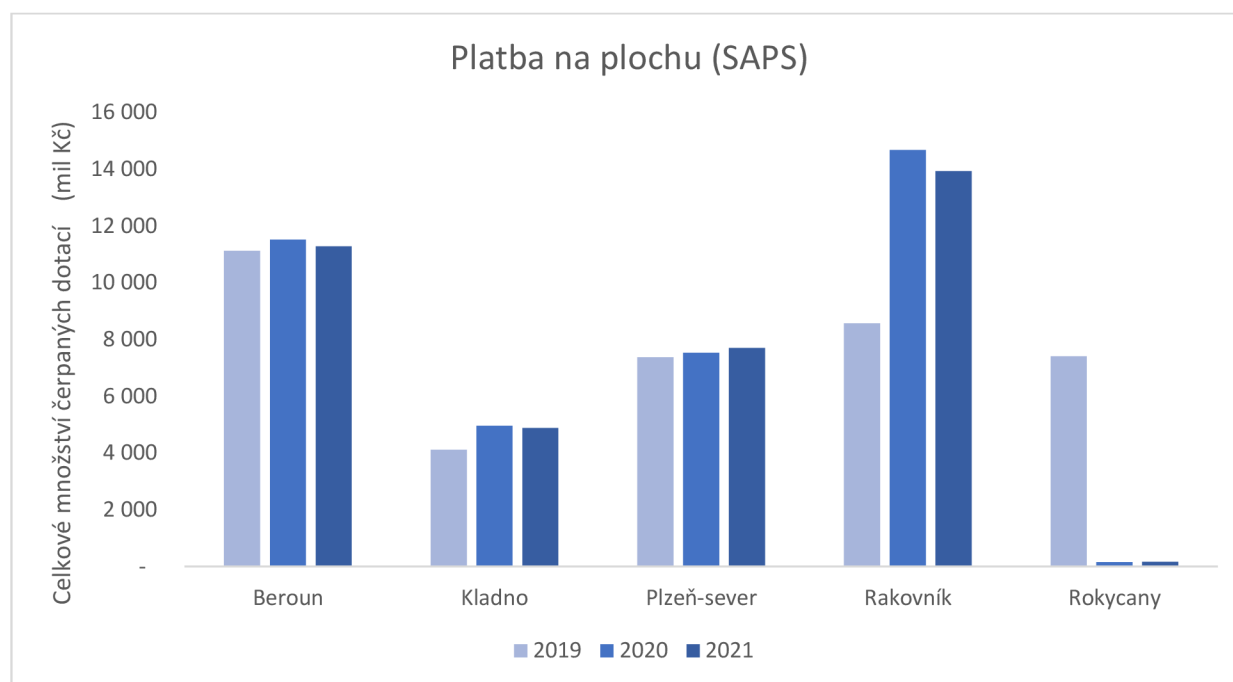
5.1.5 Dotace čerpané v rámci agroturistiky na území Křivoklátska

Zde jsou vyobrazeny celkem tři vybrané čerpané dotace v letech 2019-2021 na území okresů spadajících do CHKO Křivoklátsko – Beroun, Kladno, Rakovník, Rokycany a Plzeň-sever (Tab. 5) a také (Tab. 6). Byla snaha o vytvoření bližšího průzkumu v rámci čerpání dotací na úrovni jednotlivých obcí Křivoklátska, ale byla zde nesčetněkrát chybějící data. Jednotlivé farmy nesdělovaly příliš často, kde se jejich podnikání nachází.

Tab. 5: Čerpání dotace-SAPS v letech 2019-2021

(mil Kč)

okres	2019	2020	2021
Beroun	11 125	11 513	11 278
Kladno	4 106	4 962	4 875
Plzeň-sever	7 366	7 521	7 692
Rakovník	8 564	14 678	13 928
Rokycany	7 405	155	170



Obr. 24: Čerpání dotace-SAPS v letech 2019-2021



Obr. 25: Čerpání dotace-Investice do nezemědělských činností v letech 2019-2021

V rámci tohoto grafu (Obr. 25) v porovnání s předchozím (Obr. 24) je patrné, že čerpání dotace „Investice do nezemědělských činností“ nebylo v těchto letech příliš žádané jako dotace na plochu SAPS. Nejméně čerpal okres Rakovník a nejvíce okres Plzeň-sever. Na předchozím grafu je patrné, že o dotaci SAPS čerpaly celkem všechny okresy s výjimkou posledních dvou let sledování hodnot v okrese Rokycany, kdy byly hodnoty výrazně nižší.

Tab. 6: Čerpání dotace-Investice do nezemědělských činností v letech 2019-2021 (mil Kč)

okres	2019	2020	2021
Beroun	2,113		
Kladno			3,252
Plzeň-sever	0,869	0,833	2,234
Rakovník	0,162		
Rokycany		0,238	1,57

Podpora agroturistiky

V letech 2019 a 2020 žádné farmy nečerpaly dotaci na podporu agroturistiky v těchto okresech. V roce 2021 bylo čerpáno v rámci jediného okresu Beroun 4 495 156 Kč.

5.1.6 SWOT analýza

Byla vytvořena analýza (Tab. 7) s důrazem na silné a slabé stránky v rámci agroturistiky na Křivoklátsku z pohledu farmářů i z pohledu návštěvníků. Dále jsou zde uvedeny jednotlivé hrozby, které mohou zapříčinit ústup a nižší rozvoj agroturistiky a také příležitosti, které taktéž představují důležitou část výzkumu a které zlepšují a zrychlují rozvoj agroturistiky.

Tab. 7: SWOT analýza

<p>Silné stránky</p> <p><u>Zájem o agroturistiku</u> Agroturistika se stává stále více oblíbenou činností a v rámci posledních let představuje neustálý vývoj a neustávající zájem. Zájem prokazatelně stoupá a velká množina osob chce aktivně zkoušet spoustu činností na farmách.</p> <p><u>Bohatá příroda</u> Chráněná krajinná oblast s hlubokou historií a rozmanitou druhovou skladbou rostlin i živočichů, nezaměnitelnou řekou Berouňkou a zajímavými kulturními památkami.</p> <p><u>Hlavní město Praha</u> Významnou silnou stránku představuje blízkost hlavního města Prahy, kdy se jedná o jednoduchý, rychlý způsob, zároveň ekonomicky levnější, co se týče dopravy do CHKO Křivoklátsko na některou z farem oproti vzdálenějším místům, jako je například CHKO Pálava.</p> <p><u>Dopravní infrastruktura</u> Představuje velmi dobrou propojenost okolních měst a velice hustou dopravní síť, díky kterým je snadné navštívit farmy či statky.</p>	<p>Slabé stránky</p> <p><u>Tradice</u> V porovnání například s krajem Vysočina, Jižní Morava, se zde nejedná o tak významnou, což může případně odradit návštěvníky farem a statků na tomto území.</p> <p><u>Možnosti v zahraničí</u> V zemích jako je Itálie, Rakousko či Švýcarsko, je agroturistika velmi oblíbená a bývá častou alternativou, kterou návštěvníci upřednostňují.</p> <p><u>Ubývající dotační podpora</u> Provozovatelé farem často nečerpají žádné dotace, nejčastěji jen základní platbu na plochu, kdy čerpaná částka nepokryje často ani polovinu roční spotřeby sena pro zvířata.</p>
<p>Příležitosti</p> <p><u>Organizace</u> Existuje několik organizací, které podporují rozvoj a udržitelný trend venkovské turistiky a agroturistiky.</p> <p><u>Sociální síť</u> Z pohledu farmářů i z pohledu návštěvníků se agroturistika dostává více do povědomí díky stále většímu využívání sociálních sítí.</p> <p><u>Podpora od obcí</u> Velké množství obcí, do kterých jednotlivé farmy spadají, bývají v tomto směru nápomocné a snaží se zprostředkovat cestu návštěvníkům na farmy.</p>	<p>Hrozby</p> <p><u>Nedostatečná znalost</u> Lidé často nemají povědomí o agroturistice, nevědí přesně či nedokáží specifikovat o jaký druh turistiky se jedná.</p> <p><u>Odlišné zájmy</u> Někteří lidé nejeví o takový způsob turistiky zájem. Trávení ani ubytování na farmách pro tyto občany nepředstavuje potěšení.</p> <p><u>Supermarkety a hypermarkety</u> Lidé mají oblibu zakoupit výrobky v obchodním řetězci. Často ani nejeví zájem vyhledávat farmy, které produkují vlastní, často ekologické výrobky.</p>

Příležitosti	Hrozby
<p><u>Hipostezky a cyklostezky</u> Jízda na koni bývá hlavním důvodem návštěvy farmy. Z koňského sedla je poznávání Křivoklátska unikátní, stejně tak má návštěvník farmy díky pestrým cyklistických trasám možnost poznat místní krajinu.</p> <p><u>Rodiny s malými dětmi</u> Tato skupina představuje nejčastější návštěvníky farem na Křivoklátsku. Není divu, malé děti je potřeba seznamovat s hospodářskými zvířaty a pobyt na venkově je pro ně více než důležitý.</p> <p><u>Tradice</u> V České republice zemědělská činnost a venkovské tradice byly odpradávná. Zabíjačka, jarmarky, pečení chleba a spousta dalšího je i dnes velkým lákadlem pro návštěvníky.</p>	<p><u>Zájem z pohledu farmářů</u> Tento aspekt je především z pohledu provozovatele farmy. Agroturistika není pro každého. Farmář či zemědělec by měl mít zájem vysvětlovat a ukazovat činnosti na farmě a vše s tím spojené. V případě ubytování je to více než žádoucí.</p> <p><u>Zdražování potravin</u> V obchodních řetězcích se v souvislosti s válkou na Ukrajině potraviny zdražují nebývalou rychlostí. Stejně tak jsou nuceni provozovatelé farem, kterým se zvýšily vstupy, zvýšit ceny svých výrobků.</p>

Ze SWOT analýzy je patrné, že silné stránky a příležitosti převažují nad hrozbami a slabými stránkami.

6 Diskuze

Dotazníkového šetření se celkem účastnilo 100 respondentů. Na jednu z otázek, která byla obsažena v dotazníku a která se přímo týkala jedné z hypotéz, zda by byli respondenti raději ubytováni na farmě či ve standartně dostupném ubytování, odpovědělo celkem 61 % respondentů, že by volili raději ubytování na farmě.

6.1 Návštěva farem a ubytování na farmách

Na podkladě vyzkoumaných dat má oblíbenost agroturistiky v rámci vybrané Chráněné krajinné oblasti z pohledu návštěvníků i provozovatelů farem, stále vzrůstající tendenci. Jak vyplývá ze zjištění v rámci šetření v této diplomové práci, je tomu skutečně tak. Dle sledování Szromek (2022), se v poslední době o agroturistice hovoří jako takzvaném nástroji rozvoje venkova. V posledních letech zájem o návštěvu farem a statků narůstá. Podle zkoumání Mursa et al. (2009), je agroturistika důsledkem rozvíjení tradičního cestovního ruchu a zároveň kontextuálně se rozvíjejícím pododvětvím. To je v souladu s Magno a Cassio (2021), kde rozvoj agroturistiky je stále populárnější turistickou nikou po celém světě.

Je zde aspekt covidu, a také rodin s malými dětmi, kteří navštěvují venkovské oblasti velmi často, rádi objevují nová místa a navštěvují nepoznané, což bylo dosvědčeno mnoha provozovateli farem. V souvislosti s Kahn a Kellert (2002) přibývá důkazů o tom, že pobyt strávený v přírodě a ve venkovském prostředí hraje zásadní roli ve vývoji dětí nejen po stránce fyzické, ale také té intelektuální a emocionální. Dále představuje pobyt na venkově a návštěva farem podstatný význam pro morální vývoj dítěte. Dle slov několika provozovatelů farem na Křivoklátsku je zde také fakt, že pro malé děti je v dnešní době velice důležité poznávat hospodářská zvířata na vlastní oči a že velká spousta dnešních dětí vidí na jejich farmách taková zvířata poprvé v životě.

Také to souvisí s lepší informovaností prostřednictvím internetu. Dle tvrzení Friebe a Campbell (2010), představují sociální sítě prostředek pro základní marketingový tah v rámci propagace svých produktů a také v pomoci budování sociálních vztahů se zákazníky. S tímto aspektem koresponduje zjištění, že velký vliv na rozvoj agroturistiky měl Covid-19, kdy se majitelé a provozovatelé svých farem pustili do zřizování svých profilů s nabídkou produktů z farem na platformách jako je Instagram či Facebook.

Doba Covid-19 omezila cestování a s tím i sociální odstup kvůli obavám z nákazy, způsobilo to, že lidé nejméně plánovali své dovolené Magno a Cassio (2021), a s tím souhlasí zjištěné výsledky formou strukturovaného rozhovoru s jednotlivými majiteli farem, kteří už jsou nyní z 80 % uživateli sociálních sítí, mají stále tendenci využívat propagačních nabídek právě prostřednictvím nabídky přes sociální sítě.

Krise Covid-19 ovlivnila všechna odvětví cestovního ruchu a odhalila do té doby neznámé silné a slabé stránky. Pandemie Covid-19 a doprovodná krize představovaly pro

odvětví cestovního ruchu bezprecedentní výzvu, kterou způsobila rozsáhlá omezení cestování, jak uvádí Magno a Cassio (2021). Tato krize také odhalila zranitelnost venkovského obyvatelstva, které trpí negativními dopady na zaměstnanost, duševní zdraví a životní spokojenost vyzkoumal Mueller et al. (2021). Hodnocení cestovního ruchu, který se odehrává převážně ve venkovských oblastech (např. agroturistika), je zásadní pro další pochopení role cestovního ruchu ve schopnosti venkovského obyvatelstva reagovat na krize. A právě v době, kdy se do České republiky dostala nákaza Covid-19, spousta provozovatelů farem přišla sociálním sítím na chuť a naučili se s nimi i ti, kteří je do té doby odsuzovali.

Jednalo se o jeden z mála možných způsobů v té době, jak o sobě dát vědět veřejnosti. Sociální sítě se staly základním marketingovým tahem pro pohostinské společnosti v rámci propagace svých produktů a také v pomoci budování sociálních vztahů se zákazníky uvádí Friebe a Campbell (2010). Je to právě díky tomu, že sociální sítě opravdu výrazně dokáží ovlivnit životy z důvodu rychlé a na prostor neomezené možnosti nasdílení čehokoli ostatním uživatelům sítí uvedl Magno a Cassio (2021), kteří právě na úkor takové propagace začnou o produkt jevit zájem či dokonce produkt následně zakoupí. S ohledem na to lze předpokládat, že výzkum značně napomohl provozovatelům agroturistiky a taktéž jejich návštěvníkům při zodpovídání otázek uvědomit si, že se jedná skutečně o významnou oblast nejen v rámci zemědělství, ale i socioekonomického hlediska. Zejména po vypuknutí Covid-19 dávají turisté přednost méně přeplněným a na přírodu zaměřeným destinacím, jak uvádí Chin et al. (2021).

Na otázku, zda respondenti již někdy na nějaké farmě či statku v této oblasti ubytování byli, odpovědělo 63 % respondentů kladně. Už na základě těchto dvou otázek se lze domnívat, že je ubytování na farmách v porovnání se standardně dostupným ubytováním oblíbenější a lidé o něj na Křivoklátsku jeví větší zájem, než v jaké míře je tato služba nabízena.

Následná otázka, zda do budoucna respondenti přemýšlí o ubytování na farmě, odpovědělo 63 % kladně, tudíž že o tom do budoucna uvažují. Bylo vyzkoumáno, že je zájem o ubytování na farmě do budoucna nadějný. Z hlediska úrovně ubytování, respondenti neočekávají přílišný luxus od takto stráveného času na venkově. S faktem, že úroveň ubytování pro lidi využívající agroturistiku nepředstavuje vysokou prioritu, které vyplývá ze zjištění Walford (2001), se ztotožňuje 84 % respondentů, kterým byla tato otázka položena. Potvrzují to i jiné výsledky a taky ty mnou získané a častokrát osobně vydiskutované. To naznačuje, že úroveň ubytování skutečně nepředstavuje v tomto ohledu vysokou prioritu. Ve spojitosti s pobytem na farmě lidé neočekávají žádný luxus, ani nemají speciální přání a potřeby. Celkem 84 % respondentů se spokojí se standardním typem ubytování.

Jak vysledovali ve svém článku Ciolac et al. (2015), provozovatelé farem, které nabízí ubytování a které se nachází ve venkovských oblastech či mají alespoň ve svém okolí přírodu a nabízí tak návštěvníkům užívat si esteticky příjemnou krajinu a zároveň jsou i dobře dostupné velkým městským centřům, v takový okamžik mohou na farmách uplatnit na trhu nejen sebe, ale i místa, v nichž existují.

Z tohoto faktu vychází, že provozovatelé farem s možností ubytování na Křivoklátsku, bývají často vyhledávanými zprostředkovateli ubytování na farmě, protože Křivoklátská příroda a venkovské oblasti mají opravdu co nabídnout. Chráněná krajinná oblast Křivoklátsko se nachází v příhodné vzdálenosti pro výlet z hlavního města Prahy. Na to navazuje zjištění z pokládaného dotazníku napříč Křivoklátskem, že velmi četnou skupinu návštěvníků představovali respondenti žijící ve městech. Pro tyto občany představuje CHKO Křivoklátsko, které leží jen pár kilometrů daleko od hlavního města Prahy, ideální cílovou destinaci.

6.2 Místní potraviny

V návaznosti na další vliv rozvoje agroturistiky, z hlediska zdražování potravin a podporou lokálních potravin, bylo dle výsledků dotazníku pokládaným konečným spotřebitelům zjištěno, že celkem 76 % respondentů by využilo možnosti nákupu z farmy i prostřednictvím e-shopu. Celkem 62 % respondentů nakupuje potraviny od českých farmářů. Ve spojitosti s tím je nutno zmínit skutečnost, kterou způsobuje roztržitost na trhu, kdy konečný zákazník často zakoupí potraviny, které nepochází z lokálních zdrojů. Některé farmy nacházející se v těsné blízkosti CHKO Křivoklátsko, se zasloužily o titul Středočeské potraviny roku či Regionální potravina. Dokonce dosáhly tyto farmy toho, aby se jejich produkty dostaly do obchodních řetězců a zákazník tak dostal možnost tyto výrobky zakoupit a podpořit tak lokální trh.

Obyvatelé Prahy a okolí jsou zpravidla vlastníky chat nebo chalup a CHKO Křivoklátsko pravidelně navštěvují včetně turisticky atraktivních lokalit a zážitkových farem a statků. Jak uvádí Ciolac et al. (2015), využívání venkovského prostředí obyvateli velkých měst představuje příležitost pro rozvoj venkovského území. Další občané jsou nadšenými konzumenty poctivě vyrobených potravin z farem, často bez přidaných konzervantů a umělých sladidel, pro které tyto výrobky představují něco jako modlu a skutečně jsou schopni dojet po vlastní ose kamkoli pro takové kvalitní potraviny či výrobky. Dle zkoumání Czernek-Marszałek (2020) je jisté, že v dnešní době je cíl gastronomického cestovního ruchu místem odpočinku a který má pozitivní vliv na fyzické zdraví, sociální vztahy a život.

6.3 Agroturistika v České republice

Jak vyzkoumal Nash (2001), v důsledku vládnoucí komunistické straně v období 1948-1989, není možné agroturistiku v České republice v současné době srovnávat s jinými zeměmi, kde je dnes agroturistika významně rozvinuta a hojně využívána. Protože právě v tomto období byla tradice agroturistiky přerušena a v návaznosti na tento fakt, dnes nemohla být tolik rozvinuta. V rámci zkoumání bylo zjištěno, že spousta dnešních majitelů farem a statků na Křivoklátsku své objekty, ve kterých provozují podnikatelskou činnost, odkoupili většinou před osmi až patnácti lety a následně zrekonstruovali či jim pozemky, na kterých dnes hospodaří, byly dříve navráceny v restituci. Komunismus vše přerušil a farmáři se snažili postupně chytit nit. Není tedy relevantní porovnávat stav agroturistiky v České republice například se zeměmi

jako jsou Itálie, Švýcarsko či Rakousko, které se řadí mezi ty nejlepší. Lze o tomto tvrzení polemizovat, jelikož se v některých místech blížíme kvalitě jako je tomu v těchto zmíněných zemích. Chybí ale podpora státu, v některých případech chybí i bližší podpora na úrovni obcí, ve kterých se tyto farmy nachází. Majitelé farem mají tímto ztížené podmínky. Někteří provozovatelé farem na Křivoklátsku dokonce pochází z Rakouska, tudíž mají povědomí o chodu tamní agroturistiky z vlastní zkušenosti a přesto, že zde není tak vysoká podpora tohoto způsobu podnikání, neztrácí naději a svou práci vykonávají jako nejlépe dovedou.

S tím souvisí i dotace, které je v České republice možné čerpat v rámci venkovské turistiky a agroturistiky a kterých v posledních letech ubývá. V rámci sledovaných okresů, které spadají do CHKO Křivoklátsko, tedy okresu Rakovník, Rokycany, Kladno, Beroun a Plzeň-sever, byla v letech 2019-2021 nejhojněji čerpána ze tří sledovaných dotací jednotná platba na plochu (SAPS). Naopak podpora agroturistiky v rámci čerpání dotací v těchto letech nebyla ve vybraných okresech příliš populární. Tato dotace byla čerpána jen v jednom z okresů, v okrese Beroun v roce 2021.

Ale zároveň, jak zkoumal Duenckmann (2010), nejen Česká republika, ale i jiné země Evropy, kde často zemědělství hraje ještě významnější roli než u nás v ČR, jako je například Bulharsko či Polsko, se dříve potýkaly s takovými problémy. A právě z tohoto hlediska, jak zkoumá Barbieri et al. (2008), obecnější chápání agroturistiky tkví v tom, že agroturistické aktivity mají podporovat a propagovat zemědělské tradice, zdroje, činnosti a kulturu. O to se na Křivoklátsku snaží více než 80 % zkoumaných farem. Farmáři provozují nejrůznější formy kurzů a lekcí, kdy si návštěvník může na farmu přijet vyzkoušet tradiční pečení chleba, spřádání ovčí vlny na dřevěném kolovrátku, pletení košíků z vrbového proutí, dojení kozího mléka či výrobu sýra.

6.4 Monitoring návštěvnosti

Bylo zajímavostí, jak zapůsobila doba Covid-19 na návštěvnost těchto míst a v návaznosti na to také na návštěvnost farem a statků. Lze se domnívat, že vyšší návštěvnost těchto turisticky zajímavých lokalit v rámci CHKO Křivoklátsko měla za pozitivní vliv také zvyšující se návštěvnost na farmách a statcích, jak dosvědčili i samotní majitelé analyzovaných farem během rozhovorů.

Dle Szromek et al. (2022) byla agroturistika po uvolnění sociálních distančních opatření během pandemie Covid-19 vnímána jako relativně bezpečná rekreační aktivita, protože většina agroturistických aktivit se odehrává venku a funguje v malém měřítku, což vedlo k vysoké poptávce po rekreaci na farmách. Skutečně dle odpovědí farmářů a provozovatelů jednotlivých farem v rámci zkoumání návštěvnosti v období pandemie Covid-19 mělo uzavření krajů, následně uzavření hranic a k tomu doprovodný strach z nákazy a minimalizování cestování do zahraničí v tomto směru pozitivní vliv na podporu místních farmářů. Lidé pobývali mnohem více venku a také mnohem více vyhledávali místa, kde budou mít jistotu minimální možnosti nákazy.

Součástí pokládaného dotazníku bylo, v jakém ročním období lidé navštěvují nejraději farmy či statky. Následně na to bylo zjištěno formou monitoringu návštěvnosti na vybraných místech CHKO Křivoklátsko, že nejvyšší hodnoty byly primárně naměřeny právě během letních měsíců, což koresponduje s odpověďmi respondentů. V případě naučné stezky U Eremita návštěvy tohoto místa od konce pandemie Covid-19 stoupají.

7 Závěr

- Cílem mé práce bylo analyzovat v jaké míře a s jak vysokým intermem je uskutečňována agroturistika ve vybraných místech CHKO Křivoklátsko s návazností na využívání služeb. Mezi tyto služby patří například ubytování na farmách a využití služeb, které farmy či jejich okolí mohou návštěvníkům nabídnout. Dle výzkumu současného stavu zájmu o agroturistiku na území CHKO Křivoklátsko formou osobních setkání a rozhovorů s jednotlivými návštěvníky této oblasti, se podařilo hypotézy potvrdit.
- Dále byla tato problematika studována i z druhé strany, v tomto případě ze strany samotných provozovatelů jednotlivých farem a statků. V obou případech jsem se shledala s velice příjemnými výsledky. Provozovatelé farem byli autorce práce nápomocní ve zjišťování a v orientování se v této oblasti výzkumu. Bylo získáno velké množství nových, zpravidla užitečných informací a také bylo možné díky nim nahlédnout hlouběji do této problematiky.
- Mezi pravidelné návštěvníky farem a statků spadají mladí lidé, rodiny s dětmi a také aktivní senioři. Všechny tyto skupiny pojí stejný zájem, často cestou z města na venkov, kdy hledají při pobytu ve venkovském prostředí nové zážitky a tato forma turistiky po ně představuje především způsob odpočinku a relaxace.
- Navzdory častým předsudkům, odpovědi respondentů při vyhodnocování dotazníků nutí přijmout fakt, že agroturistika se stále více dostává do povědomí lidí naskrz veškerých věkových kategorií a společností. Výzkum práce ve spojitosti s osobním setkáváním s provozovateli farem a statků přinesl zjištění, že spousta obcí, na jejichž území se tyto farmy a statky nachází, se je snaží povětšinou podporovat.
- Výzkum poukázal na nejčastější způsob získávání informací prostřednictvím internetu. Spousta farem na území Křivoklátska provozuje k vlastní propagaci internetové stránky. Také zde bývají přehledně popsány všechny aktivity s farmou spojené, dokonce se jedná i o výčet široké nabídky vlastních produktů z farem.
- Po vyzkoumání bylo také zjištěno, že spousta farem a statků ubytování nezprostředkovává. Často jej provozovatelé zatím pouze zamýšlí či plánují. Někteří provozovatelé ubytování na své farmě již neprovozují, protože je to obírá o drahocenný čas, který je potřeba využít na farmě.

8 Literatura

- AOPK. 2023. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR Regionální pracoviště Střední Čechy
Odkaz (<https://nature.cz/web/cz/rp-stredni-cechy?fbclid=IwAR0-DRwQohEJnJto547S48OgHMxbaIW92OECTMwUlcM5MEzzYAgWah77Ulo>)
- Aprile MC, Caputo V, Naygra JR, Rodolfo M. 2016. Consumers' preferences and attitudes toward local food products. *Journal of food products marketing*, 22.1: 19-42.
- Arroyo G, Barbieri C C, Rich S R. 2013. Defining agritourism: A comparative study of stakeholders' perceptions in Missouri and North Carolina. *Tourism Management* 37 (1. srpen 2013): 39–47.
- Balatka B, Kalvoda J. 2006. Geomorfologické členění reliéfu Čech. Kartografie Praha, 79 s.
- Bao H J. 2005. et al. Planning and design for eco-sustainable farmland consolidation. *Pedosphere*, 15.3: 327-333.
- Barbieri C, Mahoney E, Butler L. 2008. Understanding the Nature and Extent of Farm and Ranch Diversification in North America*. *Rural Sociology* 73, č. 2 (1. červen 2008): 205–29.
- Bednařík T, Vinklát PD. 2004. Album starých pohlednic-Křivoklátsko a Český kras. Liberec: Knihy 555. ISBN 80-86660-07-9.
- Bell M. 2007. The two-ness of rural life and the ends of rural scholarship. *Journal of Rural Studies* 23, č. 4 (1. říjen 2007): 402–15. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2007.03.003>.
- Bock B B. 2016. Rural marginalisation and the role of social innovation; a turn towards nexogenous development and rural reconnection. *Sociologia ruralis*, 56.4: 552-573.
- Boori, M. S, Ferraro R R. 2012. Northern Hemisphere snow variation with season and elevation using GIS and AMSR-E data. *Journal of Earth Science and Climate Change (JESCC)*, ISSN 2157, 7617: 01-06.
- Brune S, Knollenberg W, Vilá O. 2023. Agritourism resilience during the COVID-19 crisis. *Annals of Tourism Research* 99: 103538.
- Busby G, Rendle S. 2000. The transition from tourism on farms to farm tourism. *Tourism management*, 21.6: 635-642.
- Ciolac R, Isac E, Tonea E, Hurmuzache T, Sirbu C, Martin S. 2015. Agrotourism – Traditional knowledge and rural biotechnology. European Biotechnology Congress 208: S62.
- Cloke P. 1997. Country backwater to virtual village? Rural studies and 'the cultural turn'. *Journal of Rural Studies* 13, č. 4 (1. říjen 1997): 367–75. [https://doi.org/10.1016/S0743-0167\(97\)00053-3](https://doi.org/10.1016/S0743-0167(97)00053-3).
- Czernek-Marszałek K. 2020. Social embeddedness and its benefits for cooperation in a tourism destination. *Journal of Destination Marketing & Management* 15 (1. březen 2020): 100401.
- Delaney M, McCarthy M. 2011. Food choice and health across the life course: a qualitative study examining food choice in older Irish adults. *Journal of food products marketing*, 17.2-3: 114-140.
- Domi S, Belletti G. 2022. The role of origin products and networking on agritourism performance: The case of Tuscany. *Journal of Rural Studies* 90 (1. únor 2022): 113–23. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2022.01.013>.

- Duenckmann F. 2010. The village in the mind: Applying Q-methodology to re-constructing constructions of rurality. *Journal of Rural Studies* 26, č. 3 (1. červenec 2010): 284–95. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2010.01.003>.
- Eagles PFJ, McCool SF. 2002. *Tourism in National Parks and Protected Areas: Planning and Management*. Cabi Publishing, Wallingford.
- Elleder L, Krejčí J, Racko S, Daňhelka J, Šírová J, Kašpárek L. 2020. Reliability check of flash-flood in Central Bohemia on May 25, 1872". *Global and Planetary Change* 187 (1. duben 2020): 103094. <https://doi.org/10.1016/j.gloplacha.2019.103094>.
- Ellis F. 2000. The determinants of rural livelihood diversification in developing countries. *Journal of agricultural economics*, 51.2: 289-302.
- Flanigan S, Blackstock K, Hunter C. 2015. Generating public and private benefits through understanding what drives different types of agritourism. *Journal of Rural Studies* 41: 129–41.
- Fleischer A, Felsenstein D. 2000. Support for rural tourism: Does it make a difference? *Annals of tourism research*, 2000, 27.4: 1007-1024
- Florida R, Rodriguez-Pose A, Storper M. 2020. Cities in a Post-Covid World. Papers in Evolutionary Economic Geography (PEEG), 2041. Utrecht University, Department of Human Geography and Spatial Planning. *Group Economic Geography, revised settembre, 2020*.
- Friebe K, Campbell D. 2010. Social media in the hospitality industry. *Journal of Hospitality & Tourism Research*, 2010, 39.1: 147-169.
- Galluzzo N. 2020. The evolution of Romanian agritourism and the role of European Union subsidies in rural areas. *Open Agriculture*, 5.1: 159-165.
- Geneletti D, Dawa D. 2009. Environmental impact assessment of mountain tourism in developing regions: A study in Ladakh, Indian Himalaya. *Environmental impact assessment review*, 29.4: 229-242.
- Ghermandi A, Sinclair M. 2019. Passive crowdsourcing of social media in environmental research: A systematic map. *Global environmental change*, 2019, 55: 36-47.
- Green G M, Schweik Ch M; Randolph J C. 2005. Retrieving Land-Cover Change Information from Landsat Satellite Images by Minimizing Other Sources of Reflectance Variability. *Seeing the forest and the trees: Human-environment interactions in forest ecosystems*, 131.
- Holland J, Burian M, Dixey L. 2003. Tourism in poor rural areas: Diversifying the product and expanding the benefits in rural Uganda and the Czech Republic.
- Horak J, Vodka S, Kout J, Halda J P, Bogusch P, Pech P. 2014. Biodiversity of most dead wood-dependent organisms in thermophilic temperate oak woodlands thrives on diversity of open landscape structures. *Forest Ecology and Management* 315 (1. březen 2014): 80–85. <https://doi.org/10.1016/j.foreco.2013.12.018>.
- Chin Ch H, Wong Ch L, Winnie P M. 2018. The implementation of green marketing tools in rural tourism: the readiness of tourists? *Journal of Hospitality Marketing & Management*, 2018, 27.3: 261-280.
- Chin L, Lee W, Fatimahwati S, Musa P D. 2021. Agritourism resilience against Covid-19: Impacts and management strategies. *Editoval Willem Coetzee. Cogent Social Sciences* 7, č. 1 (1. leden 2021): 1950290. <https://doi.org/10.1080/23311886.2021.1950290>.

- Kahn J R, Kellert. 2002. *Children and nature: Psychological, sociocultural, and evolutionary investigations*. MIT press.
- Kiper T, et al. 2011. Land use planning regarding sustainable development through agritourism: Şarköy example. *Journal of Agricultural Biotechnology and Sustainable Development*, 3.8: 171-181.
- Kolbek J, Blatková D, Husová M, Moravec J, Neuhauselová Z, Sádlo J. 1997. Potential natural vegetation of the Biosphere Reserve Křivoklátsko. Academia, Praha, 234 s.
- Křivoklátské okruhy. 2016. Odkaz (<https://www.krivoklatskeokruhy.cz/>)
- Lacher T E, Davidson A D, Fleming T H, Gómez-Ruiz E P, McCracken G F, Owen-Smith N, Peres C A, Vander S G. 2019. The functional roles of mammals in ecosystems. *Journal of Mammalogy* 100, č. 3 (23. květen 2019): 942–64. <https://doi.org/10.1093/jmammal/gyy183>.
- Lanzendorf M, Busch-Geertsema A. 2014. The cycling boom in large German cities— Empirical evidence for successful cycling campaigns. *Transport Policy* 36 (1. listopad 2014): 26–33. <https://doi.org/10.1016/j.tranpol.2014.07.003>.
- López E P, García F C. 2006. Agrotourism, sustainable tourism and ultraperipheral areas: The case of Canary Islands. *PASOS Revista de turismo y patrimonio cultural*, 4.1: 85-97.
- Maćzak A. 2015. Aristocracy, Nobility, and Gentry, European History of. In *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences (Second Edition)*, editoval James D. Wright, 965–69. Oxford: Elsevier, 2015. <https://doi.org/10.1016/B978-0-08-097086-8.62011-1>.
- Magno F, Cassia F. 2021. Effects of agritourism businesses' strategies to cope with the COVID-19 crisis: The key role of corporate social responsibility (CSR) behaviours. *Journal of Cleaner Production* 325 (20. listopad 2021): 129292. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2021.129292>.
- Matei F D. 2015. Cultural tourism potential, as part of rural tourism development in the North-East of Romania. *Procedia Economics and Finance*, 23: 453-460.
- Mortan M. 2006. Agritourism rural development public administration. *Transylvanian Review of Administrative Sciences*, 2.16: 101-105.
- Mueller J T, McConnell K, Burow P B, Pofahl K, Merdjanoff A A, Farrell J. 2021. Impacts of the COVID-19 pandemic on rural America. *Proceedings of the National Academy of Sciences* 118, č. 1 (5. leden 2021): 2019378118. <https://doi.org/10.1073/pnas.2019378118>.
- Mueller N, Rojas-Rueda D, Salmon M, Martinez D, Ambros A, Brand Ch, A de Nazelle. 2018. Health impact assessment of cycling network expansions in European cities. *Preventive Medicine* 109 (1. duben 2018): 62–70. <https://doi.org/10.1016/j.ypmed.2017.12.011>.
- Mursa G., et al. 2009. Rural development in Romania. Opportunities and difficulties. *Lucrări Ştiinţifice Seria Zootehnie, Universitatea de Ştiinţe Agricole şi Medicină Veterinară, Iaşi*, 52: 141-145.
- Nagaraju L G, Chanrashekara B. 2014. Rural tourism and rural development in India. *International Journal of Interdisciplinary and Multidisciplinary Studies*, 2014, 1.6: 42-48.
- Nash K. 2001. The 'cultural turn' in social theory: Towards a theory of cultural politics. *Sociology*, 2001, 35.1: 77-92.

- Nepal S K, Chipeniuk R. 2005. Mountain tourism: Toward a conceptual framework. *Tourism Geographies*, 7.3: 313-333.
- Obce pro. 2019. Program rozvoje obce Branov. Available from (<https://www.obcepro.cz/program-rozvoje-obce-1877.modal>)
- Pietsch S, Hasenauer A H, Thornton P E. 2005. BGC-model parameters for tree species growing in central European forests. *Forest Ecology and Management* 211, č. 3 (20. červen 2005): 264–95.
- Pospěch P. 2014. Discursive no man's land: Analysing the discourse of the rural in the transitional Czech Republic. *Journal of Rural Studies* 34: 96–107.
- Rey-Alvite A, Fernander-Crehuet JM. 2021. Smart Rural: current status of the intelligent, technological, social and sustainable rural development in the European Union. *Innovation: The European Journal of Social Science Research*, 34.2: 136-158.
- Ring J L. 1984. Decisions in Marketing. Business Publication. Plano. 831 p. ISBN 0-256-02777-3.
- Roberts L, Hall D (eds.). 2001. *Rural tourism and recreation: Principles to practice*. Cabi.
- Scott M. 2013. Resilience: a conceptual lens for rural studies? *Geography compass*, 2013, 7.9: 597-610.
- Sharpley R, Sharpley J. 1997. Rural tourism: an introduction. International Thomson Business Press, London-Boston.
- Start D. 2010. Livelihood insecurity and social protection: A reemerging issue in rural development (development policy review).
- Streifeneder T. 2016. Agriculture first: Assessing European policies and scientific typologies to define authentic agritourism and differentiate it from countryside tourism. *Tourism Management Perspectives* 20: 251–64.
- Stříbrná M. 2005. Venkovská turistika a agroturistika. Profi Press, Praha.
- Sumin K, Lee S, Lee D, Jeong J, Moon J. 2019. The effect of agritourism experience on consumers' future food purchase patterns. *Tourism Management* 70: 144–52.
- Szromek A R, Walas B, Kruczek Z. 2022. The Willingness of Tourism-Friendly Cities' Representatives to Share Innovative Solutions in the Form of Open Innovations. *Journal of Open Innovation: Technology, Market, and Complexity* 8: 112
- Tregear A. 2007. Proximity and typicity: a typology of local food identities in the marketplace. *Anthropology of food*, S2.
- Větvička V. 2009. Berounka: řeka bez pramene. Praha: Vašut. ISBN 978-80-7236-656-9.
- Walford N. 2001. Patterns of development in tourist accommodation enterprises on farms in England and Wales. *Applied Geography* 21, č. 4 (1. říjen 2001): 331–45. [https://doi.org/10.1016/S0143-6228\(01\)00010-8](https://doi.org/10.1016/S0143-6228(01)00010-8).
- Whitt Ch, Low S A, Van Sandt A. 2019. Agritourism allows farms to diversify and has potential benefits for rural communities. *Amber Waves: The Economics of Food, Farming, Natural Resources, and Rural America*, 2019.1490-2020-855.
- Wood SA., et al. 2020. Next-generation visitation models using social media to estimate recreation on public lands. *Scientific Reports*, 2020, 10.1: 15419.
- Woods M. 2009. Rural geography: blurring boundaries and making connections. *Progress in human geography*, 2009, 33.6: 849-858.

Zahradník D, Banaš M, Jirásková E. 2012. Back and front of visitor monitoring – examples of good and less successful visitor monitoring in the Czech protected areas. In: Fialová J (ed.): Public Recreation and Landscape Protection – with Nature Hand in Hand! Brno: ES Mendelu, 2012, p. 177-184.

9 Samostatné přílohy

Příloha č. 1 - Dotazník věnovaným návštěvníkům CHKO Křivoklátsko

1. Jaký je motiv Vaší dovolené?

- a) Odpočinek
- b) Zábava
- c) Sportovní vyžití
- d) Kulturní zážitek
- e) Vzdělání
- f) Jiná

2. Které z těchto předností CHKO Křivoklátsko podle Vás zvyšují návštěvnost z pohledu agroturistiky?

- a) Řeka Berounka
- b) Rozlehlé Křivoklátské lesy
- c) Hluboká historie Křivoklátska
- d) Atraktivní farmy
- e) Cyklostezky
- f) Vzácná přírodní stanoviště
- g) Kulturní památky
- h) Skály a geologické útvary
- i) Síť naučných stezek
- j) Jiná

3. Měl/a byste zájem vyzkoušet si některou agroturistickou činnost v CHKO Křivoklátsko?

- a) Ano
- b) Již jsem si vyzkoušel/a
- c) Ne
- d) Nevím

4. Byl/a jste již někdy ubytován/a v některém z těchto agroturisticky zajímavých míst?

- a) Penzion Ranch Hořovice
- b) Penzion Steak House v obci Hředle
- c) Zelený statek v Bzové u Hořovic
- d) Ekologická farma zámek Skřiváň v obci Pavlíkov

5. Máte zkušenost s agroturistikou v některé z těchto oblastí CHKO?

- a) CHKO Křivoklátsko
- b) CHKO Pálava
- c) CHKO Třeboňsko
- d) CHKO Beskydy
- e) Nemám zkušenost

6. Vede si podle Vás CHKO Křivoklátsko v rámci agroturistiky dobře oproti jiným CHKO v České republice?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nedovedu posoudit

7. Těší se podle Vašeho názoru agroturismus v CHKO Křivoklátsko stále větší oblibě?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nedovedu posoudit

8. Ve kterém z těchto dvou ročních období Vás nejvíce láká navštívit farmu či statek v CHKO Křivoklátsko?

- a) jaro
- b) léto
- c) neláká mě to

9. Byl/a jste již někdy na farmě či statku na Křivoklátsku ubytován/a?

- a) ano
- b) ne

10. Je podle Vás CHKO Křivoklátsko z pohledu agroturistiky atraktivní lokalitou?

- a) ano
- b) ne
- c) nedovedu posoudit

11. Má podle Vás agroturistika v CHKO Křivoklátsko dostatečnou reklamu ve srovnání např. s CHKO Pálava?

- a) ano
 b) ne

c) nedovedu posoudit

12. Zvolil/a byste pro Vaši dovolenou raději ubytování na farmě či ve standartně dostupném ubytování?

- a) Ubytování na farmě
 b) Ubytování ve standartně dostupném ubytování

c) Záleží na situaci

13. Jaká by měla být cena za jednu noc strávenou na farmě?

- a) 500-1000 Kč
 b) Do 2000 Kč

c) Více než 2000 Kč

14. Pokud byste vybíral/a pobyt na farmě, dal/a byste spíše na doporučení známých či se spolehnete na doporučení z internetu?

- a) Nedávám na doporučení
b) Od známých

- c) Z internetu
d) Nevyhledávám ubytování na farmách

15. Jakou úroveň ubytování na farmě očekáváte?

- a) Standartní úroveň ubytování
b) Ubytování turistického typu

c) Luxusní ubytování

16. Volil/a jste dosud ubytování spíše na farmě než v běžně dostupném ubytování?

- a) ano

b) ne

17. Přemýšlíte do budoucna o ubytování na farmě?

- a) ano

b) ne

18. Využil/a byste možnost nákupu z farmy i formou e-shopu?

- a) ano

b) ne

19. Nakupujete od českých farmářů?

- a) ano

b) ne

20. Jaké je Vaše pohlaví?

- a) žena

b) muž

21. Jaký je Váš věk?

- a) Méně než 18 let
 b) 18-25 let
c) 26-35 let
d) 36-45 let

- e) 46-55 let
f) 56-65 let
g) 66 let a více

22. Žijete ve městě či na venkově?

- a) ve městě
b) na venkově

Příloha č. 2 -Dotazník věnovaný provozovatelům farem

- 1) **Je podle Vás CHKO Křivoklátsko atraktivní oblastí pro agroturistiku, pro provozování farmy či statku?**
- 2) **Znáte historii Vašeho statku/ budovy, ve které na farmě podnikáte?**
- 3) **Jak dlouho již takto podnikáte?**
- 4) **Poskytujete ubytování na Vaší farmě? Jaká je kapacita ubytování?**
- 5) **Vyrábíte na farmě některé produkty?**
- 6) **Nabízíte prodej ze dvora či provozujete e-shop?**
- 7) **Jeví návštěvníci/hosté zájem vyzkoušet si na vaší farmě/statku některou činnost?**
- 8) **Myslíte si, že je propagace prostřednictvím webových stránek či sociálních sítí důležitá?**
- 9) **Činí Vám agroturistika nějaké trable? (např. parkující auta mimo určené zóny v obci)**
- 10) **Zaznamenali jste v poslední době nějaké změny, pokles či nárůst zájmu návštěvníků o agroturistiku (ve spojitosti s pandemií Covid-19, válkou na Ukrajině).**
- 11) **Navštěvují Vás někteří lidé pravidelně?**
- 12) **Navštěvují Vaši farmu/statek rodiny s malými dětmi, či aktivní senioři?**
- 13) **Využíváte členství v některé organizaci, svazu či místní akční skupině?**
- 14) **Čerpáte některé dotace vztahené k provozu podnikatelské činnosti?**
- 15) **Činí Vás tato činnost (provozovat farmu/statek) šťastnými? Popř. vidíte v agroturistice potenciál do budoucna?**

Příloha č. 3- Obrázek věnovaný majitelkou farmy Alp Rieser

Tip na výlet - Tip na výlet - Tip na výlet

Rodinná farma

Alp Rieser



zve srdečně příznivce přírody a zvířátek k návštěvě farmy v malebné vsi Terešov na hranici křivoklátských lesů, která je ideální pro rodiny, skupiny, školy, školky i jednotlivce (rezervace vítána).

Přijďte si užít příjemné dopoledne či odpoledne spojené s prohlídkou farmy s výkladem, setkáním s magickými alpakami, kozičkami, poniky, dalšími zvířátky, ochutnávkou farmářských produktů, předemím vlny na kolovrátku (Váš první výrobek si též odnesete!), programem se zvířátky, možností grilování, ručního dojení, tvoření z vlny. Nechte se okouzlit.....

Těšíme se brzy na viděnou s Vámi!

Bližší informace: Rieserovi, tel. 721 886 736 nebo na www.rieser.cz

Obr. 26: Propagace rodinné farmy Alp Rieser

Příloha č. 4 – Vlastní fotografie



Obr. 27: Oblast monitoringu Brdatka, únor 2023

Příloha č. 5 – Vlastní fotografie



Obr. 28: Zřícenina hradu Jenčov nad NPR Vůznice, únor 2022

Příloha č. 6 – Vlastní fotografie



Obr. 29: Výhled z Vraní skály, leden 2021